

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

« _____ » _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС « МАГІСТР »**

Тема: «Організація і методика обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства»

Виконала: Лілія РУДЕНКО

Керівник: к.е.н., доцент Валерій СЛАВІНСЬКИЙ

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к.е.н., доцент Валерій СЛАВІНСЬКИЙ

другий розділ - к.е.н., доцент Валерій СЛАВІНСЬКИЙ

третій розділ - к.е.н., доцент Валерій СЛАВІНСЬКИЙ

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2022

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

« _____ » _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти РУДЕНКО Лілії Олександрівни

1. Тема кваліфікаційної роботи «Організація і методика обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства» затверджена наказом ректора від 07.09.2022 № 1251/ст.

2. Термін виконання роботи: з 05.09.2022 р. до 30.11.2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики, обліково-аналітичної та контрольної системи підприємства, фінансова, податкова, статистична звітність ТОВ «Радіо Сатком Груп».

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Запаси підприємства як об'єкт обліку, аналізу та аудиту

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства

1.3. Організація і задачі обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства в умовах ТОВ «Радіо Сатком Груп».

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ТОВ «РАДІО САТКОМ ГРУП».

2.1. Документальне оформлення операцій із запасами підприємства

2.2. Синтетичний і аналітичний облік запасів підприємства

2.3. Відображення запасів підприємства у фінансовій і податковій звітності

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ТОВ «РАДІО САТКОМ ГРУП».

3.1. Аналіз стану та ефективності використання запасів підприємства

3.2. Методика аудиту операцій із запасами підприємства

3.3. Напрями удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Радіо Сатком груп» з обліку запасів

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Визначення категорії «запаси». ЛИСТ 2. Класифікація запасів. ЛИСТ 3. Оцінка запасів. ЛИСТ 4. Оцінка запасів. ЛИСТ 5. Основні положення з організації обліку запасів, які відображені в Наказі про облікову політику ТОВ «Радіо Сатком Груп». ЛИСТ 6. Етапи аналізу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп». ЛИСТ 7. Організація документообігу обліку запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп». ЛИСТ 8. Аналіз динаміки обсягу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2018-2021 рр. ЛИСТ 9. Аналіз динаміки структури запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2018-2021 рр., %. ЛИСТ 10. Аналіз ефективності використання запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2018-2021 рр. ЛИСТ 11. Аналіз оборотності запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2018-2021 рр. ЛИСТ 12. Етапи аудиту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп».

Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	05.09.2022 – 25.09.2022	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	26.09.2022 – 17.10.2022	
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	18.10.2022 – 02.11.2022	
4	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	03.11.2022 – 10.11.2022	
5	1. Переплетення кваліфікаційної роботи. 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	11.11.2022 – 14.11.2022	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	<u>КОНСУЛЬТАНТ</u> (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	к.е.н., доцент Валерій СЛАВІНСЬКИЙ		
РОЗДІЛ 2	к.е.н., доцент Валерій СЛАВІНСЬКИЙ		
РОЗДІЛ 3	к.е.н., доцент Валерій СЛАВІНСЬКИЙ		

8. Дата видачі завдання: «02» вересня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Валерій СЛАВІНСЬКИЙ
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Лілія РУДЕНКО
(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Організація і методика обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства»: 128 с., 12 рис., 12 табл., 40 використаних джерел.

Метою кваліфікаційної роботи є розкриття та вдосконалення теоретичних, методичних та організаційних основ, та, зокрема, практичних особливостей бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є організаційний та методичний процес забезпечення обліку, аналізу і аудиту запасів на вітчизняних підприємствах.

Предметом дослідження роботи є комплекс теоретичних, методичних та науково-прикладних аспектів бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту запасів в ТОВ «Радіо Сатком Груп».

Методи дослідження, які були застосовані в даній кваліфікаційній роботі: спостереження та методи аналізу порівняння для систематизації та оцінювання поточного становища обліку, аналізу та аудиту запасів на підприємстві. Крім того, використовувалися в роботі метод аналізу динаміки, структури економічних показників, метод фінансових коефіцієнтів. З метою наочного зображення та порівняння були застосовані графічні і схематичні методи.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується застосовувати у процесі здійснення наукових досліджень, та, зокрема, в практичній діяльності фахівців з обліку.

ЗАПАСИ, ОРГАНІЗАЦІЯ, МЕТОДИКА, ОБЛІК, ОЦІНКА, АНАЛІЗ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ, СТАН, АУДИТ, ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ПІДПРИЄМСТВО

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА	12
1.1 Запаси підприємства як об’єкт обліку, аналізу та аудиту	12
1.2 Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства	19
1.3 Організація і задачі обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства в умовах ТОВ «Радіо Сатком Груп».....	28
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ТОВ «РАДІО САТКОМ ГРУП»	38
2.1 Документальне оформлення операцій із запасами підприємства.....	38
2.2 Синтетичний і аналітичний облік запасів підприємства.....	47
2.3 Відображення запасів підприємства у фінансовій і податковій звітності.	53
Висновки до розділу 2	55
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ТОВ «РАДІО САТКОМ ГРУП»	57
3.1 Аналіз стану та ефективності використання запасів підприємства.....	57
3.2 Методика аудиту операцій із запасами підприємства	64
3.3 Напрями удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Радіо Сатком Груп» з обліку запасів.....	69
Висновки до розділу 3	73
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

Актуальність проблеми. Для ведення виробничої та господарської діяльності суб'єктів господарювання усіх форм власності та галузей народного господарства залучаються запаси, що є найважливішою та істотною частиною майна суб'єкта господарювання. Вони посідають особливу позицію в активах та домінуюче положення в складі видатків суб'єктів господарювання у різних галузях. Запаси є невід'ємною часткою групи ресурсів у матеріальній формі, які утворюють господарські (виробничі) ресурси. Запаси – це активи, які застосовуються для перепродажу, застосування у ході виробництва, реалізації робіт і постачання послуг, та крім того для керування бізнесом.

Щоб забезпечити безперервний процес виробництва суб'єкта господарювання, запаси повинні завжди відповідати нормам, встановленим потребам суб'єкта господарювання. Операції по зберіганню отриманих запасів, а також їх списання у виробництво, здійснюється на складах суб'єкта господарювання. Тому, в першу чергу, облік призначений для гарантування контролю за залишками; отриманням та списанням запасів, що є головною вимогою для гарантування збереження майна суб'єкта господарювання. Оскільки матеріальні витрати у собівартості будь-якої продукції становлять 60-70%, то правильна та раціональна організація обліку, аналізу та аудиту запасів є важливим моментом у діяльності підприємства.

На сьогоднішній день актуальним питанням є надання користувачам повної, достовірної та неупередженої інформації про фінансовий стан суб'єктів господарювання, з метою прийняття правильних управлінських рішень. Запаси є невід'ємним елементом власності будь-якого суб'єкта господарювання, і вірний їх облік та контроль призводить до підвищення величини прибутку суб'єктів господарювання. До того ж, важливо, що аналіз запасів дає змогу не тільки розрахувати імовірні відхилення (ощадливість чи перевитрата) об'єму дійсно витрачених ресурсів від планованих показників, але й визначити причини появи цих відхилень, тобто вплив деяких чинників на вартість витрат. Крім того, проведення аналізу запасів дає змогу визначити резерви зниження

матеріаломісткості продукції підприємства і підготувати найкращі економічно обґрунтовані управлінські рішення для подальшого розвитку виробництва. Тому актуальність дослідження організації обліку, аналізу і аудиту запасів підприємств не викликає сумніву.

Науковці у сфері економіки, а саме: Бондаренко О.М., Тітаренко А.Д., Коверда А.В., Гайдаєнко М.А., Лучко М.Р., Мельниченко Т.І., Максименко І.Я., Іванченко А.Г., Матвієнко Т.І., Подолянчук О.А., Прохар Н.В., Коломієць Я.І., Римар Г.А. та інші, здійснили чималий вклад у розвиток теоретичних положень стосовно використання запасів, керування ними та їх контролю. Теоретичні і практичні досягнення, які здобуті протягом багатьох років, мають важливу роль для розвитку та поліпшення теорії обліку, аналізу та аудиту запасів в Україні.

Метою кваліфікаційної роботи є розкриття та вдосконалення теоретичних, методичних та організаційних основ, та, зокрема, практичних особливостей бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства.

Щоб реалізувати у кваліфікаційній роботі поставлену мету слід здійснити наступні *завдання*:

- дослідити запаси підприємства, як об'єкт обліку, аналізу та аудиту;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства;
- визначити організацію і задачі обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства в умовах ТОВ «Радіо Сатком Груп»;
- показати документальне оформлення операцій із запасами підприємства;
- з'ясувати синтетичний та аналітичний облік запасів підприємства;
- розглянути відображення запасів підприємства у фінансовій та податковій звітності;
- проаналізувати стан та ефективність використання запасів підприємства;
- визначити методикау аудиту операцій із запасами підприємства;
- запропонувати напрями удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Радіо Сатком Груп».

Для проведення дослідження організації обліку, аналізу та аудиту запасів на підприємстві було обрано Товариство з обмеженою відповідальністю «Радіо Сатком Груп» (далі – ТОВ «Радіо Сатком Груп»), яке є єдиним офіційним представником на території України L3Harris Technologies (США) - виробника комунікаційних систем та обладнання зв'язку.

ТОВ «Радіо Сатком Груп» є офіційним учбово-сервісним центром корпорації L3Harris в Україні, який надає послуги з навчання та консультації персоналу з питань роботи з обладнанням L3Harris, технічного обслуговування та ремонту обладнання, надання технічної допомоги, підготовки інструкцій та рекомендацій щодо ефективного використання обладнання тощо. Підприємство здійснює виробництво допоміжного обладнання для апаратури зв'язку: блоки живлення, перетворювачі, антени, кабелі, амортизаційні кріплення, монтажні комплекти, рюкзаки тощо.

Досліджуване підприємство було створено 16 березня 2010 року групою досвідчених фахівців в галузі супутникового зв'язку, радіозв'язку та систем спеціального зв'язку задля забезпечення державних органів, силових структур та комерційних підприємств відповідними обладнанням та послугами [40].

Ідентифікаційний код юридичної особи ТОВ «Радіо Сатком Груп»: 37038485. Підприємство знаходиться в м. Київ на вул. Машинобудівна буд. 37. Індекс 04070.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є організаційний та методичний процес забезпечення обліку, аналізу і аудиту запасів на вітчизняних підприємствах.

Предметом дослідження роботи є комплекс теоретичних, методичних та науково-прикладних аспектів бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту запасів в ТОВ «Радіо Сатком Груп».

Аналіз запасів підприємства проводився за три роки, 2019-2021 рр.

Методи дослідження, які були застосовані в даній кваліфікаційній роботі: спостереження та методи аналізу порівняння для систематизації та оцінювання поточного становища обліку, аналізу та аудиту запасів на підприємстві. Крім того, використовувалися в роботі метод аналізу динаміки,

структури економічних показників, метод фінансових коефіцієнтів. З метою наочного зображення та порівняння були застосовані графічні і схематичні методи.

Теоретичною та методологічною базою виконання кваліфікаційної роботи є праці вітчизняних і зарубіжних учених, монографії, збірники наукових праць, статті у фахових наукових виданнях, інтернет ресурси, які висвітлюють теоретичні та практичні основи обліку, аналізу та аудиту запасів, законодавчі та нормативні акти України, які упорядковують організацію обліку, аналізу та аудиту запасів, звітність ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2019-2021 рр.

Практичне значення даної роботи полягає у зборі та обробці великої кількості інформації щодо організації обліку, аналізу та аудиту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп», особливо здійсненні аналізу стану та ефективності застосування запасів підприємства, в підсумку чого було знайдено проблеми підприємства та представлено засоби до удосконалення ефективності використання запасів.

Апробація результатів дослідження. Основні аспекти щодо теми, яка досліджується у кваліфікаційній роботі були висвітлені на конференції:

1) XI Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики», яка відбулася 09-10.09.2022 р., тези доповіді на тему: «Нормативно-правове регулювання обліку запасів в сучасних умовах».

На основі проведених досліджень було здійснене публікування наступної статті та монографії:

1) Бондаренко О.М., Руденко Л.О. Організація і методологія проведення аудиту запасів та шляхи його вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39;

2) Бондаренко О.М., Попович О.В., Руденко Л.О. Облік і фінансування запасів в умовах релокації, реквізиції та припиненої діяльності підприємства. «Фінансова, обліково-аналітична інформація і аудит в системі державного та корпоративного менеджменту». Монографія. Наукова монографія. Рига. Литва. С.

Структура. Кваліфікаційна робота сформована з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст кваліфікаційної роботи міститься на 128 сторінках, який має 12 ілюстрацій, 12 таблиць та 9 додатків. Список використаних джерел налічує 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Запаси підприємства як об'єкт обліку, аналізу та аудиту

Підприємства різноманітних форм власності і галузей економіки застосовують запаси для проведення виробничо-господарської діяльності, при цьому запаси є найважливішою часткою майна підприємства. Вони посідають спеціальне місце у активах підприємств та домінують у структурі витрат підприємств у різноманітних сферах. Запаси відносяться до групи матеріальних ресурсів, що входять до складу засобів виробництва.

При вивченні сутності поняття «запаси» та його відповідного групування, слід керуватися положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, що регулюють цю сферу бухгалтерського обліку на рівні вітчизняного та зарубіжного законодавства, а саме: Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (далі – НП(С)БО) та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (далі – МСБО), та крім того, науковими працями вчених, науковців, теоретиків.

Поняття «запаси», як економічної категорії з'явилося наприкінці 90-х років ХХ ст., що пов'язано з набуттям чинності НП(С)БО 9 «Запаси» наказом Міністерства фінансів України №246 від 20.10.1999 р. [23].

Варто зазначити, що теоретичні основи формування облікової інформації про запаси та її оприлюднення у фінансовій звітності викладено в НП(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси».

На рис. 1.1 з порівняльної точки зору аналізується тлумачення економічної категорії «запаси» відповідно до НП(С)БО 9 та МСБО 2.

Отже, тлумачення економічної категорії «запаси» є однаковим з точки зору вітчизняних та зарубіжних стандартів. Це зрозуміло, оскільки вітчизняні положення базуються на зарубіжних.

Рис. 1.1. Визначення категорії «запаси» згідно до НП(С)БО 9 та МСБО 2

Джерело: власна розробка автора на основі даних [11, 23].

Щоби детально проаналізувати економічну категорію «запаси» варто звернутися до наукової літератури, де вчені та економісти мають багато різноманітних поглядів щодо запасів. Однак слід зазначити, що кожен із них має своє трактування і є суб'єктивним. Тому в сфері науки термін «запаси» часто використовується і замінюється такими термінами, як «ресурси», «матеріали», «предмети праці», «предмети споживання», «товари» тощо. Трактування економічної категорії «запаси» з точки зору вітчизняних авторів згруповано та подано в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення економічної категорії «запаси»

Автор підходу	Визначення
1	2
Бондаренко О.М., Тітаренко А.Д. [2, с. 66]	«Запаси - узагальнене поняття, яке включає в себе і матеріальні ресурси, і предмети праці, і засоби праці, і предмети споживання, і товари» [2, с. 66].
Коверда А.В., Гайдаєнко М.А. [5, с. 79]	«Запаси - це складова частина предметів праці, які приймають участь у виготовленні продукції, але безпосередньо ще не задіяні у виробничому процесі, споживаються протягом одного виробничого циклу і всю свою вартість переносять на вартість кінцевого продукту» [5, с. 79].

1	2
Лучко М.Р., Мельниченко Т.І. [8]	«Запасами вважають наявність матеріальних цінностей, до яких можна віднести предмети праці, засоби споживання, а також інші матеріальні ресурси, що беруть участь у процесі виробництва для забезпечення розширеного відтворення, споживчих потреб суспільства, обслуговування соціальної сфери та сфери нематеріального виробництва» [8].
Максименко І.Я., Іванченко А.Г. [9]	«Запаси – це оборотні активи, які призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу» [9].
Матвієнко Т.І. [10, с. 17]	«Запаси – це матеріальні активи, які утримуються для подальшого продажу; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції» [10, с. 17].
Подолянчук О. А. [14, с. 91]	«Запасами є активи, як складова матеріальних ресурсів, які беруть участь у господарських процесах (постачання, виробництва, реалізації) підприємства протягом року або одного операційного циклу (якщо він більше року), а також створені продукти праці» [14, с. 91].
Прохар Н.В., Коломієць Я.І. [35, с. 295]	«Запаси - це матеріальні цінності, які є складовою частиною оборотних активів, утримуються для подальшого продажу, з метою виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством» [35, с. 95].
Римар Г.А. [36]	«Запаси - це накопичення матеріальних цінностей на складах підприємства» [36].

Джерело: власна розробка автора на основі даних [2, 5, 8-10, 14, 35-36].

Тому, аналізуючи погляди науковців, можна побачити, що існують різноманітні пояснення сутності запасів. Однак в усіх трактуваннях є визначення матеріальної основи запасів: «предмети праці», «актив», «матеріальні ресурси». Крім того, більшість пояснень вказує на те, що запаси застосовуються для виробництва, продажу або для управління підприємством. Однак у більшості трактуваннях зазначається, що запаси повинні експлуатуватися впродовж одного операційного циклу. Також деякі науковці зазначають, що дані активи знаходяться на складах підприємства.

На основі аналізу поняття «запаси» в нормативно-правових документах та в науковій літературі, можемо зробити висновок, що запаси повинні відповідати наступним характеристикам:

- є власністю підприємства;
- виступають у вигляді активів, у матеріальній формі;
- призначені для використання у виробничих процесах (для виробничих підприємств), у процесі збуту (для виробничих і торговельних підприємств);

- постійно витрачатися, продаватися та замінюватися новими (оновлюватися);

- перетворюватися в кошти впродовж року або одного нормального операційного циклу.

Правильна організація обліку запасів вимагає економічно обґрунтованої систематизації їх. Насамперед, класифікація запасів необхідна для належної організації зберігання, аналітичного обліку, та крім того, для системи розподілу, планування, обліку, аналізу та управління запасами на підприємстві.

Розглянемо запропоновану класифікацію запасів у нормативно-правових документах, а саме в НП(С)БО 9 та МСБО 2 у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація запасів згідно НП(С)БО 9 та МСБО 2

№ п/п	НП(С)БО 9	МСБО 2
1.	Сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності	Основні та допоміжні матеріали
2.	Незавершене виробництво	Незавершене виробництво
3.	Готова продукція	Готова продукція
4.	Товари	Товари
5.	Малоцінні та швидкозношувані предмети	
6.	Поточні біологічні активи	

Джерело: власна розробка автора на основі даних [11, 23].

Варто відзначити, що міжнародні стандарти надають загальну класифікацію запасів без деталізації компонентів. Що стосується вітчизняного стандарту, то він розширює класифікацію економічної категорії «запаси», доповнюючи класифікаційний список такими елементами, як МШП та поточні біологічні активи. Ми вважаємо, що причиною цього є те, що МСБО не враховують специфіку бухгалтерського обліку конкретних країн.

Під час проведеного дослідження, було проаналізовано велику кількість наукової літератури щодо класифікації запасів та розроблено нами узагальнену класифікацію запасів (рис. 1.2), яка поєднує у собі найбільш концептуальні характеристики для потреб управління запасами та види запасів, що дає змогу приймати своєчасні та результативні управлінські рішення.

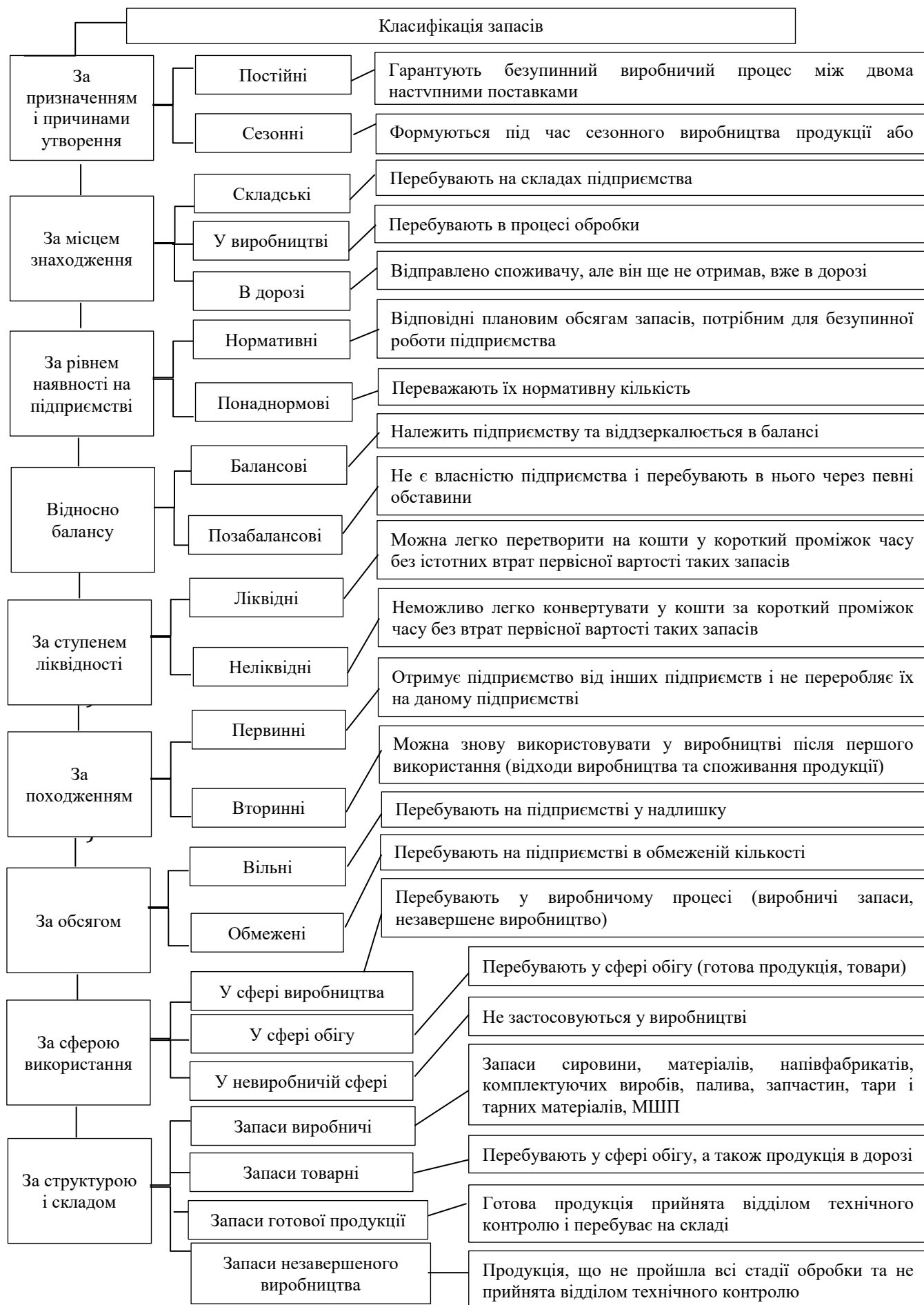

Рис. 1.2. Узагальнена класифікація запасів

Джерело: власна розробка автора на основі даних [39].

Запропонована класифікація запасів дає змогу в бухгалтерському обліку виділяти економічно однорідні групи запасів з однаковим призначенням, умовами зберігання, порядком їх обліку та контролю за використанням. Крім того, дана класифікація запасів передбачає основні завдання організації обліку запасів, а саме:

- 1) контролювати повне та вчасне оприбуткування запасів та їх збереження на складах та на всіх етапах обробки;
- 2) складські запаси мають відповідати нормативам;
- 3) обґрунтована оцінка товарно-матеріальних цінностей;
- 4) розраховувати фактичну собівартість використаних матеріалів та їх залишок за складами і статтями балансу;
- 5) визначати всі витрати, пов'язані з купівлею або виробництвом запасів, і визначити первісну вартість;
- 6) контролювати вірне використання МШП під час їх роботи;
- 7) встановити методику обліку витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції впродовж року;
- 8) уточнення складу витрат на виробництво продукції та документальне оформлення її руху;
- 9) вчасне оприбуткування і списання готової продукції, та документальне оформлення їх руху;
- 10) забезпечити вчасне оформлення документів щодо руху продукції – її надходження на склад (випуск з виробництва) та відвантаження замовнику;
- 11) відображати операції щодо виробництва, відвантаження та продажу продукції на рахунках бухгалтерського обліку;
- 12) контролювати виконання плану обсягу продажу готової продукції, номенклатури, асортименту та якості, та визначити результати від її продажу;
- 13) фіксувати невиробничі витрати, пов'язані з реалізацією продукцією, та контролювати їх кількість і склад.

Вартість запасів є найважливішим показником в системі бухгалтерського обліку підприємства. Запаси оцінюються в господарській діяльності

підприємств впродовж усього їх «життєвого циклу», з моменту отримання, знаходження на балансі та до їх вибуття (рис. 1.3).

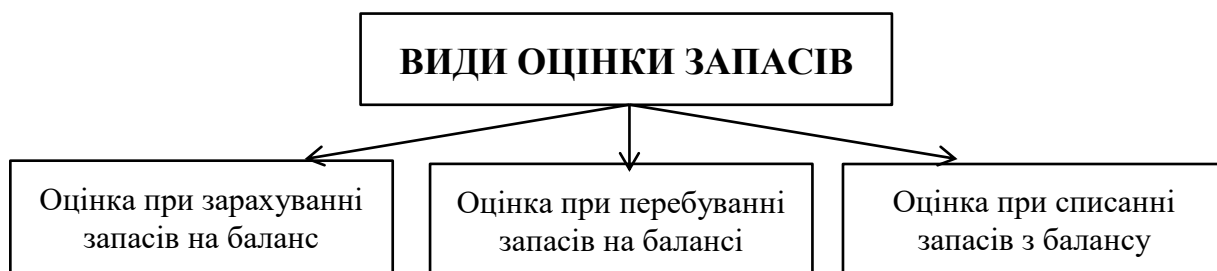

Рис. 1.3. Види оцінки запасів

Джерело: власна розробка автора.

Придбані (отримані) або вироблені запаси підприємства зараховують на баланс за первісною вартістю. Однак первісна вартість запасів формуватиметься по різному залежно від способу їх надходження, а саме: куплені підприємством, вироблені підприємством самостійно, включені до статутного капіталу, отримані безкоштовно, в обмін на подібні запаси чи на неподібні запаси (рис. 1.4).

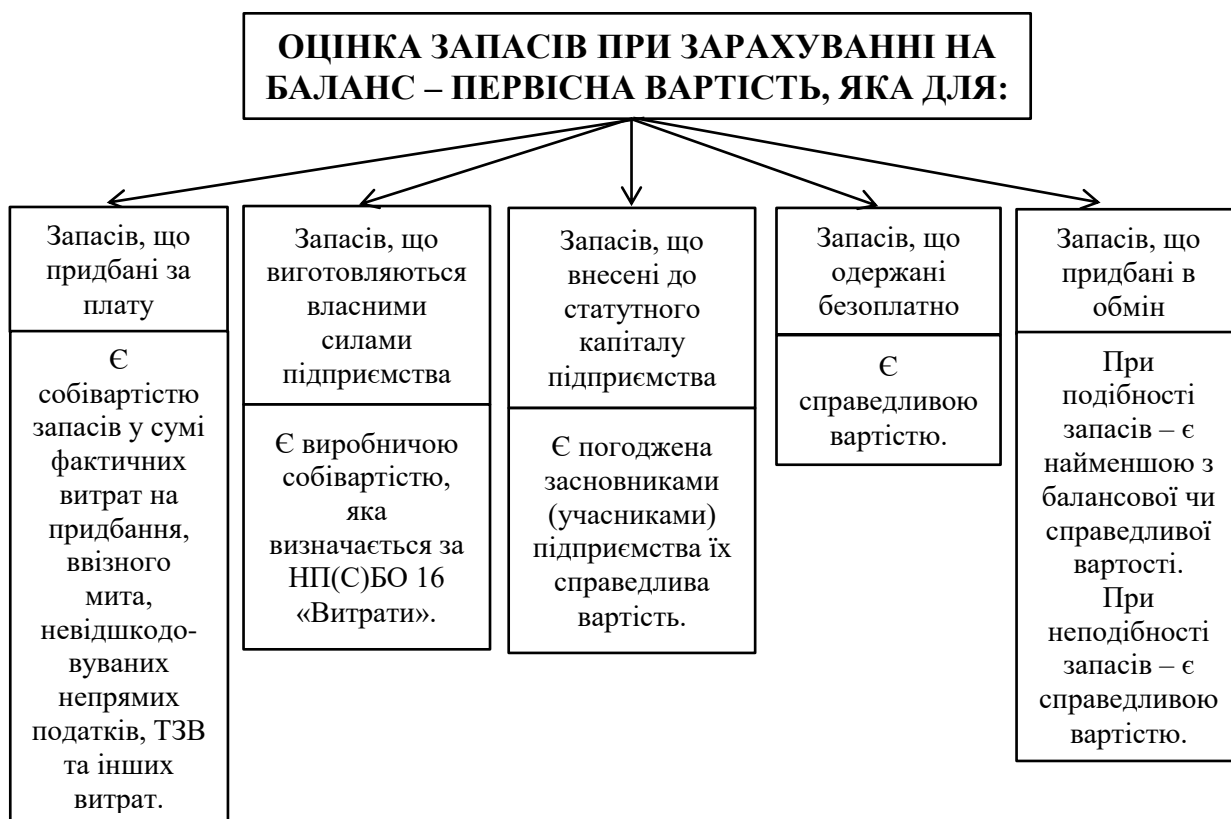

Рис. 1.4. Варіанти оцінки запасів при їх зарахуванні на баланс відповідно до НП(С)БО 9

Джерело: власна розробка автора на основі даних [23].

Під час оцінки запасів, які перебувають на балансі підприємства, в обліку та звітності застосовують найменшу з двох оцінок: первісну вартість або чисту вартість реалізації (рис. 1.5).

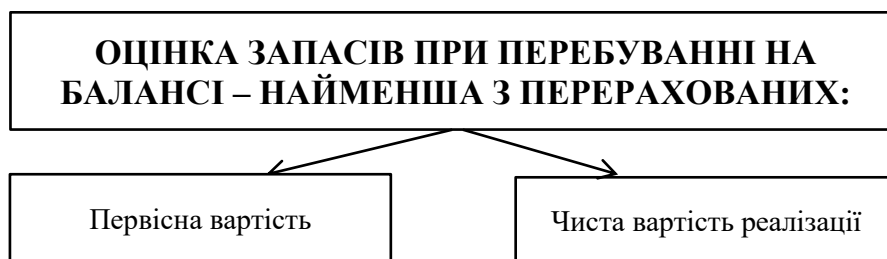

Рис. 1.5. Варіанти оцінки запасів при їх перебуванні на балансі відповідно до НП(С)БО 9

Джерело: власна розробка автора на основі даних [23].

Під час передачі запасів до виробництва, реалізації та інакшому вибутті, їх оцінюють за одним із п'яти методів (рис. 1.6).

Рис. 1.6. Варіанти оцінки запасів при їх списанні з балансу відповідно до НП(С)БО 9

Джерело: власна розробка автора на основі даних [23].

1.2 Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства

Процедура ведення обліку, аналізу та аудиту запасів на підприємстві регулюють ряд нормативно-правових документів, які передбачають:

- дотримуватися підприємствами єдиних правил ведення обліку, які є обов'язковими та зокрема гарантують і захищають інтереси користувачів інформації обліку;

- надійність і цілісність даних, необхідних для задоволення потреб користувачів в інформації.

Державну політику у сфері обліку, аналізу та аудиту в Україні реалізують Міністерство фінансів України, Національний банк України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади в межах повноважень, встановлених законом.

Система нормативно-правового регулювання обліку, аналізу та аудиту запасів має шість рівнів, де I рівень представлений Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. [19]. Даний рівень окреслює систему регулювання, організацію обліку та складання звітності з приводу запасів.

II рівень охоплює національні кодекси, а саме: Податковий кодекс України [13], Кодекс України про адміністративні правопорушення [6] та Господарський кодекс України [3]. Даний рівень окреслює систему оподаткування запасів, співдію з постачальниками запасів та відповідальність за недотримання норм обліку наявності і збереження запасів.

III рівень визначається національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, а саме: МСБО 2 «Запаси» [11], НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [21], НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» [22], НП(С)БО 9 «Запаси» [23], НП(С)БО 16 «Витрати» [25]. Дані стандарти розкривають методологічні основи формування інформації щодо запасів в бухгалтерському обліку, регламентують їх оцінку та облік на підприємстві, розкривають інформацію у звітності підприємства, регламентують виконання операцій, пов'язаних з рухом запасів. До того ж, цей рівень визначається Інструкцією №291 «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку» [4], що встановлює основні рахунки і субрахунки з метою впорядкування інформації про запаси.

IV рівень представлений Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів №2 [20], Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань №879 [15], Постановою КМУ «Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей» № 116 [16] та Порядком проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей №37-20/248/07-104 [17]. Даний рівень розкриває класифікацію запасів, стандарти, пов'язані з визнанням та оцінкою запасів, порядок документування операцій, пов'язаних з рухом запасів, порядок обліку та контролю за наявністю та рухом запасів, порядок організації і ведення аналітичного та синтетичного обліку запасів. До того ж, встановлюється порядок здійснення інвентаризації запасів.

V рівень характеризується листами Державної фіскальної служби України, де розглядаються проблемні питання податкового обліку запасів та специфіка обліку запасів на підприємствах різних галузей.

VI рівень характеризується внутрішньо-розпорядчими документами підприємства, в яких викладено методику обліку деяких операцій і відображено специфіку організації обліку і порядок контролю запасів.

Переглядаючи систему нормативно-правового регулювання, варто приділити увагу національним та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку. Через те, що НП(С)БО 9 створено на базі МСБО 2, враховуючи специфіку економіки України, то вони мають спільні та відмінні характеристики. Порівняльний аналіз підходів з приводу визнання запасів згідно до НП(С)БО 9 та МСБО 2 дозволив визначити спільні та відмінні характеристики, що наведений в табл. 1.3.

На відміну від НП(С)БО 9, МСБО 2 не включає положень з приводу визнання запасів активами, але це питання регламентовано Концептуальною основою фінансової звітності [7], яка визнає активи як поточні економічні ресурси, які контролюються суб'єктом господарювання через минулі події та має потенціал для створення економічних вигод у майбутньому. Отже, якщо запас відповідає зазначеним критеріям, він визнається активом. Як бачимо, норми в МСБО 2 і НП(С)БО 9 у цьому відношенні однакові.

Підходи з приводу визнання запасів за НП(С)БО 9 та МСБО 2

Визначення та складові елементи запасів	НП(С)БО 9 «Запаси»	МСБО 2 «Запаси»
Запаси визнаються активом, за умови, якщо:	існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.	не визначено (регламентовано Концептуальною основою фінансової звітності).
Запаси – активи, які:	<ul style="list-style-type: none"> - утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; - перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; - утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством. 	<ul style="list-style-type: none"> - утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу; - перебувають у процесі виробництва для такого продажу; або - існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг.
Склад (класифікація) запасів	<ul style="list-style-type: none"> - сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, розподілу, передачі, обслуговування виробництва й адміністративних потреб; - незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів; - готова продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом; - товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу; - малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року; - поточні біологічні активи, а також сільськогосподарська продукція і продукція лісового господарства після її первісного визнання 	<ul style="list-style-type: none"> - товари, придбані та утримувані для перепродажу, у тому числі, наприклад, товари, придбані підприємством роздрібною торгівлю та утримувані для перепродажу, або земля та інша нерухомість, утримувані для перепродажу; - готова вироблена продукція; - незавершене виробництво суб'єкта господарювання; - основні та допоміжні матеріали, призначені для використання в процесі виробництва.

Джерело: власна розробка автора на основі даних [11, 23].

Здійснивши аналіз визначення запасів у НП(С)БО 9 та МСБО 2, варто зауважити, що вони практично рівнозначні, окрім того, що у НП(С)БО 9

перелік активів, які включаються до складу запасів дещо розширений і доповнює до них активи, які призначені для управління підприємством.

У НП(С)БО 9 класифікація запасів - ширша і детальніша, ніж, класифікація, яка визначена в МСБО 2. Головною різницею є включення МШП та поточних біологічних активів до запасів у НП(С)БО 9.

У випадку визнання активів запасами слід зазначити, що як НП(С)БО 9, так і МСБО 2 розкривають певні групи активів, на які вони не впливають, інакше кажучи, ці активи по суті не є запасами. До таких активів у НП(С)БО 9 відносять [23]:

- незавершені роботи за будівельними контрактами, включаючи контракти з надання послуг, що безпосередньо пов'язані з ними;
- фінансові активи;
- поточні біологічні активи, якщо вони оцінюються за справедливою вартістю відповідно до НП(С)БО 30 «Біологічні активи»;
- корисні копалини, якщо вони оцінюються за чистою вартістю реалізації відповідно до інших НП(С)БО.

У МСБО 2 запасами не визнаються наступні активи [11]:

- фінансові інструменти;
- біологічні активи, пов'язані із сільськогосподарською діяльністю та сільськогосподарською продукцією на місці збирання врожаю.

Як згадувалося вище, НП(С)БО 9 надає ширший перелік груп активів, на які вони не впливають, порівняно з МСБО 2. Це стосується, зокрема, незавершених робіт за будівельними контрактами та корисних копалин.

Важливим питанням, що регулюються НП(С)БО 9 та МСБО 2, є питання оцінки запасів, через те, що оцінка є головною умовою вірної організації обліку запасів та є результативним інструментом ефективної організації діяльності підприємства. І НП(С)БО 9, і МСБО 2 формулюють підходи стосовно оцінки запасів на дату отримання, вибуття та складання фінансової звітності. Тому в табл. 1.4 розберемо характеристики підходів стосовно оцінки запасів за національним та міжнародним стандартами.

Підходи з приводу оцінки запасів за НП(С)БО 9 та МСБО 2

Види оцінки запасів	НП(С)БО 9 «Запаси»	МСБО 2 «Запаси»
Чиста вартість реалізації	Очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.	Оцінена ціна продажу у ході звичайного ведення бізнесу мінус оцінені витрати на завершення та оцінені витрати, необхідні для здійснення продажу.
Справедлива вартість	Не визначено, проте вживається в контексті формування первісної вартості запасів у випадку знаходження запасів на підприємство як внесок до статутного капіталу, безоплатно одержаних запасів, ціну яких неможливо достовірно визначити на момент їх оприбуткування, у випадку обміну запасів на неподібні запаси.	Це ціна, яка була б отримана від продажу активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на дату оцінки.
Відновлювальна вартість	Сучасна собівартість придбання.	Не визначено.
Первісна вартість	Залежно від способів надходження запасів на підприємство визначається як: собівартість; справедлива вартість; виробнича собівартість; балансова вартість.	Не визначено.
Собівартість запасів	Чітко не визначено, проте наведено витрати, які формують собівартість запасів, при їх придбанні за плату: <ul style="list-style-type: none"> - суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків; - суми ввізного мита; - суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству; - транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів за вантажно-розвантажувальні роботи і доставку запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, у т.ч. витрати зі страхування ризиків їх доставки); - інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. 	Собівартість запасів включає: <ul style="list-style-type: none"> - всі витрати на придбання (складаються з ціни придбання, ввізного мита та інших податків (крім тих, що відшкодовуються), а також з витрат на транспортування, навантаження і розвантаження та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням запасів та послуг); - витрати на переробку (витрати, прямо пов'язані з одиницями виробництва, систематичний розподіл постійних та змінних виробничих накладних витрат, що виникають при переробці матеріалів у готову продукцію); - інші витрати, понесені під час доставки запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення їх у теперішній стан.

Джерело: власна розробка автора на основі даних [11, 23].

Підходи з приводу оцінки запасів згідно з НП(С)БО 9 та МСБО 2 не можна вважати достатньо схожими. У процесі оцінки запасів у МСБО 2 використовуються такі поняття, як чиста вартість реалізації, справедлива вартість і собівартість запасів, більш того собівартість запасів виконує головну роль. Проте у процесі оцінки запасів у НП(С)БО 9 головну роль виконує первісна вартість, що може прирівнюватися до: собівартості запасів, справедливої вартості запасів, виробничої собівартості запасів, балансової вартості запасів. НП(С)БО 9 вказує відображати запаси на дату балансу за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю чи чистою вартістю реалізації. А МСБО 2 стверджує, що запаси на дату балансу мають відображатися за собівартістю чи чистою вартістю реалізації.

Крім того, одним з важливих питань - є оцінка вибуття (списання) запасів (табл. 1.5). Результати аналізу показали, що суттєвої різниці між НП(С)БО 9 та МСБО 2 у підходах щодо оцінки вибуття немає. НП(С)БО 9 визначає методи оцінки вибуття такі, як ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; ФІФО; нормативних затрат; ціни продажу. А МСБО 2 визначає методи визначення собівартості і формули собівартості. До методів визначення собівартості за МСБО 2 відносять метод стандартних витрат та метод роздрібних цін. До формул собівартості за МСБО 2 відносять: конкретної ідентифікації індивідуальної собівартості; ФІФО та середньозваженої собівартості.

Відповідно до норм національного та міжнародного стандартів для усіх одиниць обліку запасів, котрі мають ідентичну роль та умови застосування, прийнято застосовувати лише один із визначених даними стандартами методів оцінки вибуття запасів (методів визначення собівартості та формул собівартості).

Зіставивши обсяг інформації про запаси, яка має бути розкрита у фінансовій звітності, відповідно до НП(С)БО 9 та МСБО 2, варто зазначити, що міжнародний стандарт вимагає ширше її представлення, ніж національний стандарт.

Підходи з приводу оцінки вибуття запасів за НП(С)БО 9 та МСБО 2

НП(С)БО 9 «Запаси»	МСБО 2 «Запаси»	
Методи оцінки вибуття запасів	Методи визначення собівартості	Формули собівартості
1	2	3
<p>1. Ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів. За ідентифікованою собівартістю оцінюються запаси, які відпускаються, та послуги, що виконуються для спеціальних замовлень і проектів, а також запаси, які не замінюють одне одного.</p> <p>2. Собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО). Оцінка запасів за методом ФІФО базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили до підприємства (відображені у бухгалтерському обліку), тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів.</p> <p>3. Середньозваженої собівартості. Оцінка запасів проводиться щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів.</p>	<p>1. Метод стандартних витрат. Використовується для зручності, якщо результати приблизно дорівнюють собівартості. Стандартні витрати враховують стандартні рівні використання основних та допоміжних матеріалів, праці, економічної та виробничої потужності. Вони регулярно аналізуються і, за потреби, переглядаються з огляду на поточні умови.</p> <p>2. Метод роздрібних цін. Часто застосовується у роздрібній торгівлі для оцінки великої кількості одиниць запасів, які швидко змінюються і дають подібну маржу та для яких технічно неможливо застосувати інші методи визначення собівартості. Собівартість запасів визначається шляхом зменшення вартості продажу запасів на відповідний відсоток валової маржі. Застосований відсоток урахує запаси, які були оцінені нижче початкової ціни продажу. Для кожного відділу роздрібної торгівлі часто використовують середній відсоток.</p>	<p>1. Конкретна ідентифікація індивідуальної собівартості. Означає, що конкретні витрати ототожнюються з ідентифікованими одиницями запасів. Такий підхід є доцільним для запасів, призначених для конкретних проектів, незалежно від того, чи вони були придбані, чи вироблені. Проте конкретна ідентифікація собівартості недоцільна у випадку, коли існує велика кількість одиниць запасів, які, як правило, є взаємозамінними. За таких обставин можна скористатись методом вибору тих одиниць, що залишилися в запасах, щоб заздалегідь визначити вплив на прибуток або збиток.</p> <p>2. Перше надходження – перший видаток (ФІФО). Формула ФІФО припускає, що одиниці запасів, які були придбані або вироблені першими, продаються першими, а отже, одиниці, які залишаються в запасах на кінець періоду, є тими, що були придбані або виробленими нещодавно.</p>

<p>4. Нормативних затрат. Оцінка за нормативними затратами полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін. Для забезпечення максимального наближення нормативних затрат до фактичних норми затрат і ціни повинні регулярно у нормативній базі перевірятися і переглядатися. Оцінка продукції за нормативними затратами коригується до фактичної виробничої собівартості.</p> <p>5. Ціни продажу. Оцінка за цінами продажу заснована на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів. Цей метод можуть застосовувати (якщо інші методи оцінки вибуття запасів не виправдані) підприємства, що мають значну і змінну номенклатуру товарів з приблизно однаковим рівнем торговельної націнки. Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною (роздрібною) вартістю реалізованих товарів і сумою торговельної націнки на ці товари. Сума торговельної націнки на реалізовані товари визначається як добуток продажної (роздрібною) вартості реалізованих товарів і середнього відсотку торговельної націнки. Середній відсоток торговельної націнки визначається діленням суми залишку торговельних націнок на початок звітного місяця і торговельних націнок у продажній вартості одержаних у звітному місяці товарів на суму продажної (роздрібною) вартості залишку товарів на початок звітного місяця та продажної (роздрібною) вартості одержаних у звітному місяці товарів.</p>		<p>3. Середньозваженої собівартості. Згідно з формулою середньозваженої собівартості, собівартість кожної одиниці визначається із середньозваженої собівартості подібних одиниць на початок періоду та собівартості подібних одиниць, що були придбані або вироблені протягом періоду. Середнє значення може бути обчислене на періодичній основі або з отриманням кожної додаткової партії залежно від обставин суб'єкта господарювання.</p>
---	--	--

Джерело: власна розробка автора на основі даних [11, 23].

Таким чином, аналіз НП(С)БО 9 та МСБО 2 дає право показати їх спільні характеристики щодо основних питань методики формування облікової інформації про запаси, а також існування певних відмінностей з приводу порядку визнання запасів, їх складу, груп активів, на які не шириться дія стандарту, підходів стосовно оцінки запасів, коли вони надходять на підприємство, розкриття інформації у фінансовій звітності, які, з нашої точки зору, повинні переглянутися та уточнитися.

1.3 Організація і задачі обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства в умовах ТОВ «Радіо Сатком Груп»

Війна позначилася на всіх сферах життя в Україні, зокрема і на звичайній роботі підприємств. На території бойових дій та на прилеглих до неї, товарно-матеріальні цінності знищуються внаслідок пожеж спричинених прямими обстрілами, зіпсування товарів внаслідок недотримання умов зберігання, втрати спричинені розкраданнями тощо. Крім того, у військовий час для потреб армії або в разі нагальної суспільної потреби може застосовуватися реквізиція.

Реквізицією називають примусове платне вилучення державою майна у власника за надзвичайних обставин на підставах і в порядку, встановлених законом, з попереднім та повним компенсуванням його вартості чи без такого.

Деякі суб'єкти господарювання, щоб врятувати діяльність підприємства та сприяти економіці України, користуються програмою релокації, яку запропонувала держава.

Релокація підприємства – це повне або часткове перенесення підприємства з одного місця в інше в межах однієї країни або в іншу країну.

Проте є і такі суб'єкти господарювання, які змушені припинити свою діяльність, яка може здійснитися двома шляхами:

1) ліквідація підприємства являється однією з форм припинення діяльності підприємства, яка відбувається без переходу прав та обов'язків ліквідованого підприємства до інших осіб;

2) реорганізація підприємства являється іншою формою припинення діяльності підприємства, при якій підприємство припиняє своє існування, проте всі її права та обов'язки переходять до нового (іншого) підприємства в порядку правонаступництва.

В разі реквізиції, релокації та припинення діяльності облік запасів відбувається з певними особливостями. Оскільки ТОВ «Радіо Сатком Груп» знаходиться територіально в м. Києві, що не є зоною бойових дій, то організація і методика обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства відбувається за умов звичайної діяльності.

Організація бухгалтерського обліку, зокрема і обліку запасів, у ТОВ «Радіо Сатком Груп» визначається Наказом № 200601-01 «Про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику підприємства» від 01 червня 2020 року (додаток А) (далі – Наказ № 200601-01) на підставі НП(С)БО й інших нормативно-правових актів із бухгалтерського обліку.

Необхідними передумовами у ТОВ «Радіо Сатком Груп» для правильної організації обліку були:

- розумна організація складського господарства;
- розроблення для запасів номенклатури;
- існування інструкції по обліку виробничих запасів;
- вірне угруповування запасів;
- розроблення нормативів споживання запасів.

До провідних задач організації обліку запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» відносять:

- 1) регулярне з'ясування вартості запасів;
- 2) здійснення інвентаризації цінностей матеріального характеру задля знаходження непотрібних і тих, які вартість свою втратили;
- 3) достовірне з'ясування вартості куплених цінностей матеріального характеру;
- 4) достовірне оцінювання витрачених і проданих запасів;
- 5) операції, які пов'язані з переміщенням запасів та їх залишки, мають вчасно документально оформлюватися.

ТОВ «Радіо Сатком Груп» наказом № 200601-01 визначає норми запасів для вірного планування їх потреби, та, зокрема, раціональну організацію їх обліку та контролю. На рис. 1.7 представлені положення, які відображені ТОВ «Радіо Сатком Груп» в Наказі № 200601-01 для організації обліку запасів.

Рис. 1.7. Основні положення з організації обліку запасів, які відображені в Наказі про облікову політику ТОВ «Радіо Сатком Груп»

Джерело: власна розробка автора на основі додатку А.

Запаси є одним із найважливіших елементів забезпечення ведення підприємством виробничо-господарської діяльності. За економічною суттю вони є матеріальними ресурсами. Під час їх експлуатації запаси перетворюються на матеріальні витрати, тому ефективне використання сировини, матеріалів, палива, тощо, дозволяє знизити собівартість продукції. У сумі виробничих витрат зазвичай значну частку становлять матеріальні витрати, що засвідчує про матеріаломісткість продукції. Зменшення матеріаломісткості на продукцію є дуже важливим засобом удосконалення діяльності підприємства, оскільки економне використання всіх видів запасів збільшує обсяги виробництва та знижує собівартість.

Метою аналізу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» є визначення наявності у підприємства різних видів матеріальних ресурсів, пошук резервів їх розумного використання, а також зменшення матеріаломісткості продукції.

Основними завданнями аналізу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» є:

- 1) оцінити забезпечення підприємства запасами за їх видами та аналізувати їх структуру;
- 2) оцінити складські запаси, оцінити рух і структуру використання таких активів;
- 3) оцінити обґрунтованість планів матеріально-технічного постачання, їх виконання, впливу на об'єм виробництва продукції, її собівартість;
- 4) оцінити потужність та ефективність використання запасів;
- 5) узагальнювати фактори, що призвели до відхилення реальних показників використання запасів від запланованих;
- 6) моделювати взаємозв'язки між об'ємами продажів продукції та матеріаломісткістю, матеріаловіддачею тощо;
- 7) визначити внутрішньо-виробничі резерви ощадливості таких активів та оцінити їх вплив на обсяг діяльності підприємства.

Якість аналізу багато в чому залежить від правильної розстановки акцентів та послідовності етапів проведення аналізу, а також від розумного планування часу для кожної процедури. Іншими словами, успішна організація аналізу забезпечує міцну базу для подальших досліджень та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Для досягнення бажаних результатів кожен етап має бути продуманим, тому його варто представити у вигляді певної послідовності подібних робіт, що дозволить систематизувати та удосконалити методику процедур аналізу і підвищити отриманий ефект.

На рис. 1.8 відображено схему етапів організації аналізу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп». Дана схема дозволяє підприємству впорядкувати методику аналізу, зменшити трудомісткість його процедур та покращити результат аналізу.

Рис. 1.8. Етапи аналізу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп»

Джерело: власна розробка автора.

Дуже важливим компонентом у процесі аналізу запасів є питання його інформаційного забезпечення. Для достовірності, надійності та результативності аналізу ТОВ «Радіо Сатком Груп»:

- надає повну інформацію за змістом, обсягом та структурою;
- забезпечує досить високий рівень достовірності інформації;
- забезпечує здатність порівнювати інформацію про запаси в часі за кількісними та якісними показниками;

- встановлює незалежність каналів отримання інформації, що являють собою комерційну таємницю;
- забезпечує своєчасне отримання інформації, яка пов'язана із запасами та високу ефективність її обробки.

Джерела інформації для аналізу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» розподілені на дві групи: внутрішні і зовнішні.

Внутрішні джерела інформації для аналізу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» поділені на:

- 1) облікові інформаційні джерела;
- 2) планово-нормативні інформаційні джерела;
- 3) позаоблікові інформаційні джерела.

Внутрішніми обліковими джерелами інформації у ТОВ «Радіо Сатком Груп», що використовуються при проведенні аналізу запасів, є:

- фінансова звітність - Баланс (ф. №1-м) та Звіт про фінансові результати (ф. №2-м);
- інформація за рахунками бухгалтерського обліку - рахунки класів 2, 3, 5, 6, 8, 9 та інші;
- дані аналітичного та синтетичного обліку - відомості аналітичного обліку запасів, звіти матеріально-відповідальних осіб, відомості руху запасів, тощо;
- дані управлінського обліку;
- оборотно-сальдова відомість та інші облікові регістри;
- Наказ про облікову політику підприємства;
- первинні документи з обліку запасів: прибутковий ордер; акт про приймання матеріалів; накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів; лімітно-забірна картка; картка складського обліку; картка обліку МШП; особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та захисних засобів; відомість обліку залишків матеріалів на складі; товарно-транспортна накладна; видаткова накладна; акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів; акт вибуття малоцінних і швидкозношуваних предметів; акт на списання малоцінних і швидкозношуваних предметів; акт про брак; та інші;

- фактичні калькуляції;
- статистична звітність - Звіт про обсяги реалізованих послуг (ф. №1-послуги (квартальна)) [38], Структурне обстеження підприємства (ф. №2-підприємництво (річна)) [37] та ін.

Джерелами внутрішньої планово-нормативної інформації у ТОВ «Радіо Сатком Груп» щодо запасів підприємства є: бізнес-плани; фінансові плани; норми і нормативи матеріальних затрат; нормативи матеріалів, запасів; кошториси; план-графіки виробництва і постачання; технологічні карти; проектні завдання; планові розрахунки.

Джерелами внутрішньої позаоблікової інформації у ТОВ «Радіо Сатком Груп» є: договори; аудиторські висновки; накази; листування тощо.

Зовнішні джерела інформації для аналізу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» поділені на:

- 1) дані оприлюдненої фінансової звітності підприємства, та крім того, інших підприємств відповідної галузі;
- 2) нормативно-довідкові інформаційні джерела - закони України; нормативно-правові акти; постанови уряду; та інші;
- 3) позаоблікові інформаційні джерела - дані статистичних збірників; рекомендації галузевих нарад; аналітичні огляди; прогнози експертів, фінансових аналітиків тощо.

Від достовірності та об'єктивності відображених в обліку та звітності операцій з запасами залежить правильність визначення основних показників, що характеризують результати господарської діяльності та фактичний фінансовий стан підприємств. Це означає, що правдивість і неупередженість усіх значущих для користувачів показників залежить від надійності, об'єктивності, правдивості і повноти відображення економічних фактів, показаних щодо руху запасів.

Фахівець з аудиту перевіряє фінансову інформацію про переміщення та залишки запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп». Така необхідність полягає в тому, щоб перевірити чи дотримується підприємство норм, які зазначені в нормативних документах, що регулюють порядок для підготовки фінансової

звітності та надання її користувачам. В результаті аудитор має висловити думку щодо відповідності фінансової інформації про запаси до нормативних документів. Це і є метою проведення аудиту запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп».

Задля реалізації основної мети аудиту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп», та, крім того, забезпечення користувачів в отриманні повної, правдивої та неупередженої інформації про запаси, ТОВ «Радіо Сатком Груп» ставить для аудитора наступні завдання, які він має виконати:

- перевірити вірність визнання запасів, як активів підприємства;
- провести перевірку щодо належності методики оцінки та обліку запасів в обліковій політиці підприємства чинному законодавству та з'ясувати, якою мірою вибір підприємства є найкращим із можливих;
- з'ясувати дотримання підприємством затверджених методів оцінки та обліку запасів;
- здійснити перевірку та оцінку становища системи внутрішнього контролю та обліку запасів;
- провести перевірку з приводу наявності реалізації контролю за зберіганням запасів у місцях їх збереження і на усіх стадіях їх переміщення;
- з'ясувати наявність проведення контролю за використанням запасів у виробництві;
- з'ясувати, чи вчасно знаходяться непотрібні підприємству залишки запасів, заради їх продавання або обмінювання;
- здійснити перевірку з приводу правильності та своєчасності документального оформлення операцій, і надання користувачам достовірної інформації про закупівлю, надходження, відпуск і використання запасів;
- здійснити перевірку з приводу правильності та своєчасності відображення операцій з запасами в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності;
- з'ясувати, чи є на підприємстві порушення, пов'язані з переміщенням запасів, серйозні порушення та помилки в обліку і звітності.

Об'єктами аудиту в ТОВ «Радіо Сатком Груп» є групи запасів, їх оцінка, нормування, списання, і, зокрема, операції щодо отримання, руху і вибуття запасів на підприємстві, тощо.

Джерела інформації для здійснення аудиту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» зображено на рис. 1.9.

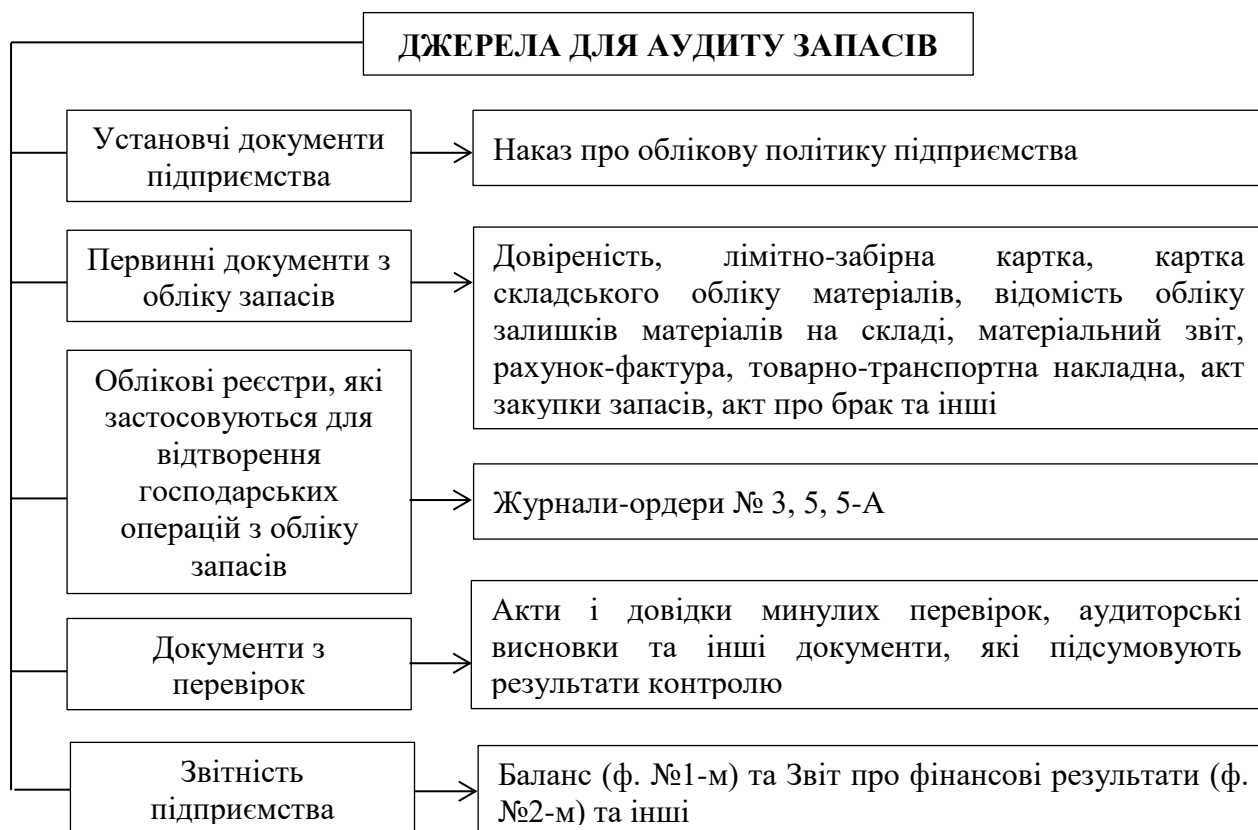

Рис. 1.9. Джерела для аудиту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп»

Джерело: розроблено автором.

Висновки до розділу 1

Проведене дослідження теоретико-прикладних засад обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства надає можливість зробити наступні висновки:

1. Було досліджено запаси підприємства, як об'єкт обліку, аналізу та аудиту. Ми провели аналіз економіко-облікового поняття «запаси» та дійшли висновку, що дане поняття повинно відповідати наступним характеристикам: є власністю підприємства; виступають у вигляді активів, у матеріальній формі; призначені для використання у виробничих процесах, у процесі збуту; постійно

витрачатися, продаватися та замінюватися новими (оновлюватися); перетворюватися в кошти впродовж року або одного нормального операційного циклу. Крім того, було запропоновано узагальнену класифікацію запасів, яка поєднує у собі найбільш концептуальні характеристики для потреб управління запасами та види запасів, що дає змогу приймати своєчасні та ефективні управлінські рішення. Зокрема, було досліджено оцінку запасів та з'ясовано, що при зарахуванні на баланс вони оцінюються по різному, в залежності від їх надходження; під час перебування на балансі оцінюються за найменшою з двох оцінок; під час списання з балансу оцінюються за одним з п'яти методів.

2. Було проаналізовано нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства та визначено систему нормативно-правового регулювання обліку запасів, яка представлена шістьма рівнями. Крім того, було здійснено порівняльний аналіз НП(С)БО 9 та МСБО 2, що продемонстрував їх спільні риси в ключових питаннях методології створення облікової інформації про запаси та наявність деяких розбіжностей щодо порядку визнання запасів, їх складу, груп активів на які не поширюється дія стандарту, підходів з приводу оцінки запасів у разі надходження їх на підприємство.

3. Було визначено організацію і задачі обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства в умовах ТОВ «Радіо Сатком Груп». Організація обліку запасів підприємства визначається Наказом про облікову політику підприємства, де зазначаються основні положення щодо організації обліку запасів. Було з'ясовано необхідні передумови та провідні задачі для правильної організації обліку запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп». Було визначено мету, основні завдання аналізу запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» та наведено етапи організації аналізу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп», що включає 6 етапів. Зокрема, було з'ясовано джерела інформації для аналізу запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп», які діляться на дві групи: внутрішні і зовнішні, які відповідно також поділяються. Було з'ясовано мету, основні завдання, об'єкти та джерела інформації аудиту запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп».

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ТОВ «РАДІО САТКОМ ГРУП»

2.1 Документальне оформлення операцій із запасами підприємства

Документальне оформлення операцій щодо переміщення запасів є вагомим частиною контролю за наявністю та збереженням цінностей. З огляду на це, документування таких операцій має бути ретельно організований. Перелік документів, що використовуються у ТОВ «Радіо Сатком Груп» для обліку запасів, визначається головним бухгалтером з огляду на деякі організаційні та технічні умови, а саме: специфіки виробництва, періодичності відпуску запасів, тощо. Форма документа та порядок його оформлення у ТОВ «Радіо Сатком Груп» залежить від способу формування та обробки (ручний, механізований, комп'ютерний). Сьогодні при документальному оформленні операцій щодо переміщення запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» використовує автоматизований спосіб формування документів, що знатно скорочує обсяг облікової роботи, а якість її підвищує.

Згідно Методичних рекомендацій № 2 [20], отримання запасів підприємством оформляється належними документами, форми яких узаконюються Державною службою статистики України (далі – ДССУ) та іншими центральними органами виконавчої влади.

Проте наказом ДССУ від 22.10.2021 № 266 [34] було визнано типові форми первинного обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів (МШП), сировини і матеріалів, такими, що втратили чинність. Це означає, що недійсними є наказ Міністерства статистики України від 22.05.1996 № 145 (далі – наказ № 145) [28] та наказ Міністерства статистики України від 21.06.1996 № 193 (далі – наказ № 193) [29], якими були узаконені типові форми первинної документації з обліку:

- МШП - МШ-1, МШ-2, МШ-3, МШ-4, МШ-5, МШ-6, МШ-7 і МШ-8;

- сировини і матеріалів - М-1, М-2а, М-3, М-4, М-7, М-8, М-9, М-10, М-11, М-12, М-13, М-14, М-15, М-15а, М-16, М-17, М-18, М-19, М-21, М-23, М-26, М-28 і М-28а.

Отже, незважаючи на те, що типові форми первинних документів з обліку МШП та запасів скасовано, ніхто не забороняє їх і надалі використовувати. Підприємства мають право замінити їх на самостійно розроблені. Тому ТОВ «Радіо Сатком Груп» взяло за основу анульовані форми, які були затверджені наказом № 145 та № 193, та, крім того, деякі форми первинних документів повністю розробило самостійно. Крім форми самого документа, підприємство затвердило порядок його застосування та інструкцію щодо заповнення.

Первинні документи, які ТОВ «Радіо Сатком Груп» самостійно розробило, затверджуються наказом керівника або іншим розпорядчим документом. Зокрема, форми цих документів містять обов'язкові реквізити первинних документів із ч. 2 ст. 9 Закону № 996-XIV [19].

Первинні документи з обліку запасів в ТОВ «Радіо Сатком Груп» можна поділити на:

- документи з надходження і оприбуткування запасів;
- документи із складського обліку і внутрішнього руху запасів;
- документи із списання запасів на виробничі та адміністративні потреби.

Основними первинними документами, які використовуються ТОВ «Радіо Сатком Груп» для відображення в обліку надходження запасів від постачальників і їх оприбуткування є (додаток Б):

1) рахунок- фактура, де зазначається кількість запасів, їх ціна і загальна сума щодо їх оплати, затверджується підписом уповноваженої особи та наявності печаткою. Цей документ видається продавцем покупцю для оплати, та підтверджує реальне відвантаження і вартість товарно-матеріальних цінностей. Крім того, даний документ складається по одному примірнику для покупця та постачальника відповідно;

2) платіжне доручення, за допомогою якого можна здійснити перерахування коштів за запаси. А виписка банку є підтвердженням здійснення оплати чи надходження коштів;

3) довіреність на одержання товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ), де зазначена кількість запасів, їх ціна і загальна сума, дані представника підприємства-покупця, що має отримати ТМЦ. Документ призначений для тих випадків, коли підприємство-покупець хоче отримати запаси у постачальника через довірену особу. Такі довіреності реєструються в Журналі реєстрації довіреностей (ф. М-3);

4) товарно-транспортна накладна (ф. № 1-ТН, затверджена наказом Міністерства транспорту України від 14 жовтня 1997 року № 363 [27], де зазначається назва замовника, його адреса, дані про транспортний засіб, дані про запаси, сума та дані особи, яка буде перевозити запаси. Вона необхідна для видачі ТМЦ покупцю із складу постачальника. Даний документ призначений для обліку ТМЦ під час їх руху за допомогою транспортних засобів, і слугує підставою для списання їх у постачальника і оприбуткування у покупця. Такий документ складається по одному примірнику для постачальника, покупця та водія, що перевозить запаси;

5) видаткова накладна або акт виконаних робіт (наданих послуг), де зазначається найменування запасів, їх кількість, одиниця виміру, ціна і загальна сума. Даний документ виписується постачальником для покупця, і слугує підставою для списання їх у постачальника і оприбуткування у покупця. Він складається у двох примірниках: по одному для постачальника та покупця;

6) податкова накладна [33], яка використовується постачальниками, що є платниками ПДВ, та формується за першою подією для визнання податкового кредиту, які виникають з цього податку у підприємства.

Крім того, після отримання запасів і перевірки їх стосовно кількості, якості та асортименту, відповідальна особа на складі оформлює прибутковий ордер (ф. М-4). Даний документ складається матеріально відповідальною особою в одному примірнику у день отримання запасів.

Запаси, отримані підприємством, як внесок до статутного капіталу, або в разі обміну запасів на інші подібні чи відмінні від них запаси, або отримані безкоштовно, оформлюється прибутковим ордером або актом про приймання матеріалів (ф. М-7), або товарно-транспортною накладною, тощо. Крім того, запаси, які отримані безкоштовно можуть також оформлюватися накладною-вимогою на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (ф. М-11).

Акт про приймання матеріалів використовується під час прийняття запасів в разі наявності розбіжностей з документацією постачальника, чи коли надійшли запаси без документів. Крім того, цей акт застосовується для обліку отримання запасів і для надсилання листа-претензії постачальнику. Даний акт складається у двох примірниках: один для бухгалтерії та інший для відділу постачання.

Основними первинними документами, які використовуються ТОВ «Радіо Сатком Груп» для відображення складського обліку і внутрішнього руху запасів є:

1) акт про приймання матеріалів оформлюється під час прийняття запасів на відповідальне зберігання, при чому такі запаси мають зберігатися на складі окремо від тих запасів, що визнані активами підприємства;

2) накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (додаток Б) оформлюється для відображення обліку руху запасів в середині підприємства, в тому числі відпуск відділам свого підприємства, які знаходяться за межами його території, та іншим підприємствам. Накладна-вимога складається у двох примірниках та підписується передавачем зазначених запасів, та їх одержувачем;

3) картка складського обліку (ф. М-12) використовується для відображення обліку переміщення запасів на складі за сортами, видами та розмірами, заповнюється на кожний номенклатурний номер запасу і ведеться особою, яка є матеріально відповідальною. Записи у картці здійснюються на основі первинних прибутково-видаткових документів у день здійснення операції.

4) відомість обліку залишків матеріалів на складі (ф. М-14) демонструє переміщення запасів на складі за певний день. Така відомість заповнюється за даними перевічених бухгалтерією карток складського обліку. Правдивість перенесення залишків до відомості засвідчується підписом перевіряючої особи;

5) матеріальний ярлик (ф. М-16) використовується для характеристики запасів кожного номенклатурного номера за місцем збереження і служить паспортом запасів. Такий ярлик заповнюється завідуючим складу на кожен номенклатурний номер запасів;

6) сигнальна довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу (ф. М-18) застосовується для перевірки відхилення реальних залишків запасів від установлених нормативів запасу і для контролю залишків запасів, які не знаходяться в русі. Довідка складається завідуючим складом в одному примірнику;

7) інвентаризаційний опис товарно-матеріальних цінностей (ф. М-21) оформлюється під час зняття натуральних залишків в товарно-матеріальних цінностей за кожним окремим складом, відділом та об'єктом, що перебувають у матеріально-відповідальних осіб;

8) картка обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів цінностей (ф. МШ-2) використовується для обліку МШП, що видані працівнику у довгострокове користування, та оформляється комірником в одному примірнику на кожного працівника, який отримав цей предмет;

9) інструментальна марка використовується для обліку інструментів, що видані працівнику зі складу для короткотривалого користування;

10) особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та захисних засобів (ф. МШ-6) використовується для обліку спецодягу, яке видається працівникам для персонального використання, та оформляється комірником в одному примірнику.

Основними первинними документами, які використовуються ТОВ «Радіо Сатком Груп» для відображення обліку списання запасів на виробничі та адміністративні потреби є:

1) лімітно-забірна картка (ф. М-8, М-9) застосовується для систематичного відпуску лімітованих запасів у виробництво, та, крім того, для здійснення поточного контролю за додержанням установлених лімітів їх відпуску. Лімітно-забірна картка (ф. М-8) застосовується при багаторазовому відпуску одного номенклатурного номера запасів протягом одного місяця. Лімітно-забірна картка (ф. М-9) застосовується при чотириразовому відпуску лімітованих запасів, що залічуються на один вид витрат протягом одного місяця;

2) акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів (ф. М-10) застосовується для відображення в обліку відпуску запасів понад установлений ліміт чи при заміні запасів та є підставою для списання запасів зі складу. Такий акт оформляється на один вид запасів та їх багаторазовий відпуск в межах ліміту у двох примірниках: один одержувачу, другий для складу;

3) акт вибуття малоцінних і швидкозношуваних предметів (ф. МШ-4) використовується у випадку несправності або втрати МШП та оформляється комірником в одному примірнику на одного або кількох працівників;

4) акт на списання інструментів (пристосувань) та обмін їх на придатні (ф. МШ-5) використовується у випадку списання непридатних інструментів та обміну їх на придатні. Цей акт оформляється комісією в одному примірнику на основі акта вибуття МШП, та після здачі інструментів на склад, акт на списання передається до бухгалтерії;

5) акт на списання малоцінних і швидкозношуваних предметів (ф. МШ-8) використовується для списання зношених, непридатних та застарілих морально МШП, що непридатні для використання надалі та задля їх утилізації. Цей акт оформляється комісією в одному примірнику на основі акта вибуття МШП, та після здачі МШП на склад, акт на списання передається до бухгалтерії;

б) відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та захисних засобів (ф. МШ-7) використовується для обліку спецодягу, які працівником передаються для ремонту, прання, на зберігання та при поверненні на склад, та оформляється комірником в двох примірниках: один для бухгалтерії, інший комірнику.

Крім того, товарно-транспортна накладна або накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів застосовується для вибуття запасів з метою продажу (крім товарів в роздрібній торгівлі) або вибуття запасів безоплатно. Уповноважена особа виписує такі документи на підставі договору, згоди з директором чи іншої уповноваженої особи.

Акт уцінки складається для відображення в обліку уцінки запасів до чистої вартості реалізації.

Реєстр приймання-здачі документів (ф. М-13) застосовується на підприємстві для прийняття і здачі первинних документів. Такий реєстр оформлює в одному примірнику матеріально відповідальна особа та передає його сукупно з первинними документами до бухгалтерії підприємства.

Потім на підставі вище зазначених первинних документів бухгалтерія ТОВ «Радіо Сатком Груп» відображає в обліку операції, що пов'язані із запасами. Проведені в обліку операції знаходяться в обліковому реєстрі – Журнал проводок (додаток В).

Організація документообігу обліку запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» наведено на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Організація документообігу обліку запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп»

Джерело: власна розробка автора.

Така організація документообігу необхідна, щоб забезпечити бухгалтерію підприємства своєчасним отриманням необхідної інформації щодо обліку запасів.

Для впорядкованості руху та вчасного отримання первинних документів для реєстрації у бухгалтерському обліку, ТОВ «Радіо Сатком Груп» в своїй діяльності керується графіком документообігу. В даному графіку зазначається дата складання чи отримання документів від інших суб'єктів господарювання, дата про прийняття їх до обліку, здачі їх на опрацювання та до архіву.

Графік документообігу у ТОВ «Радіо Сатком Груп» оформлений у вигляді таблиці (рис. 2.2), де перерахований список робіт щодо складання, оформлення, опрацювання та зберігання первинних документів, що здійснюються кожним підрозділом підприємства.

№ з/п	Складання документа				Оформлення документа				
	Назва документа	Виконавець	Кількість примірників	Строк виконання	Погодження	Підписання	Затвердження	Реєстрація	Ознайомлення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Опрацювання документа				Оперативне зберігання документів				Архівне зберігання		Примітки
Строк передачі	Кількість примірників, що передаються	Який примірник передається	Відповідальний за опрацювання	Місце зберігання оригіналу	Номер справи за номенклатурою справ	Відповідальний за зберігання	Строк зберігання	Відповідальний за передачу документів до архіву	Строк передачі документів	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

Рис. 2.2. Форма графіку документообігу обліку запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп»

Джерело: власна розробка автора.

За графіком документообігу, працівники підприємства складають і подають первинні документи для проведення господарських операцій за їх участю. Кожен виконавець отримує витяг з графіка, де міститься перелік первинних документів, які стосуються функціональних обов'язків виконавця, терміни їх подачі та підрозділи підприємства, яким ці документи передаються.

В бухгалтерії ТОВ «Радіо Сатком Груп» проставляються на первинних документах, що відображаються в обліку, відмітки про їх обробку у вигляді № за порядком проведеного документа в обліковій програмі та місяць проведення (приклад - №зп/місяць), або інші відмітки на свій розсуд.

Первинні та інші документи у бухгалтерії ТОВ «Радіо Сатком Груп» складають у папки-реєстратори з групуванням по видам господарських операцій та по обліковим періодам, та зберігають в архіві підприємства.

Крім того, у ТОВ «Радіо Сатком Груп» затверджено перелік посадових осіб, що уповноважені здійснювати господарські операції та мають право підпису на відповідних документах: Генеральний директор та його заступники, Директор фінансовий, особи відповідно до довіреностей. Вказані особи наділені правами та несуть повну відповідальність за проведені операції відповідно до діючого законодавства, Статута підприємства, посадових інструкцій.

ТОВ «Радіо Сатком Груп» здійснює як паперовий, так і електронний обмін документами з контрагентами. Для електронного обміну документами підприємство використовує програмне забезпечення «М.Е.Дос» та сервіс «Вчасно».

Наказ про облікову політику ТОВ «Радіо Сатком Груп» визначає, що фахівцям підприємства потрібно неухильно дотримуватися вимог Директора фінансового та бухгалтера щодо порядку оформлення первинних документів і строку подання їх до бухгалтерії. За порушення вимог Директора фінансового та бухгалтера, невчасне формування первинних документів і відображення сумнівних в них даних, фахівці притягуються до дисциплінарної відповідальності.

Якщо фахівцем підписаний документ, що складений з порушенням вимог законодавства, чи не складений взагалі, чи відсутність такого документа, призвела до накладення на підприємство фінансових санкцій, то питання відповідальності фахівця вирішується на засіданні дирекції підприємства за участі представників трудового колективу.

2.2 Синтетичний і аналітичний облік запасів підприємства

Багато залежить від того, як організовано та ведеться облік запасів, особливо у визначенні точності прибутків підприємства, його фінансового стану, конкурентоспроможності на ринку та загальної ефективності діяльності підприємства.

Синтетичний і аналітичний облік запасів в ТОВ «Радіо Сатком Груп» здійснюється відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої Наказом Міністерства фінансів України №291 від 30.11.1999 року (далі – Інструкція №291) [4]. Дана інструкція для синтетичного та аналітичного обліку запасів передбачає 2 клас під назвою «Запаси». Крім того, запаси, які надійшли на підприємство з метою відповідального зберігання, переробки, комісії, передбачається 0 клас під назвою «Позабалансові рахунки».

Синтетичний облік виробничих запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» ведеться на балансовому рахунку 20 під назвою «Виробничі запаси». Цей рахунок використовується для підсумовування інформації щодо наявності та руху запасів сировини і матеріалів (включаючи сировини й матеріалів, які перебувають в дорозі і в переробці), будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва, що належать підприємству.

Надходження запасів на ТОВ «Радіо Сатком Груп», їх дооцінка відображається за дебетом рахунку 20, а витрати на виробництво, експлуатування, будівництво, переробку, відпускання (передачу) на сторону,

уцінку – за кредитом цього рахунку. Субрахунки рахунку 20 та їх призначення наведено в додатку Д.

Аналітичний облік виробничих запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» проводиться окремо за: місцями їх збереження; центрами витрат; матеріально-відповідальними особами; групами запасів; видами діяльності; витратами за нормативами та відхиленнями від нормативів; найменуваннями тощо.

Рахунок 21 під назвою «Поточні біологічні активи», який призначений для обліку й підсумовування інформації щодо наявності та руху поточних біологічних активів тваринництва та рослинництва, оцінка яких відбувається за справедливою вартістю, в ТОВ «Радіо Сатком Груп» не використовується.

ТОВ «Радіо Сатком Груп» використовує рахунок 22 під назвою «Малоцінні та швидкозношувані предмети» для обліку та підсумовування інформації щодо наявності та руху МШП, які належать підприємству і перебувають у складі запасів.

Предмети, які використовуються до одного року чи за нормального операційного циклу, який більше одного року, відносять в ТОВ «Радіо Сатком Груп» до МШП.

Куплені (одержані) чи вироблені МШП за первісною вартістю відображаються в ТОВ «Радіо Сатком Груп» в дебеті рахунку 22, а відпуск МШП за обліковою вартістю в експлуатування із списанням на рахунки обліку витрат, та, крім того, списання недостач і втрат від псування МШП – в кредиті рахунку 22.

Аналітичний облік МШП у ТОВ «Радіо Сатком Груп» ведеться за видами предметів по однорідних групах, створених відповідно до потреб підприємства.

Рахунок 23 під назвою «Виробництво» у ТОВ «Радіо Сатком Груп» використовується для підсумовування інформації щодо витрат на виробництво продукції. Підприємство в дебеті рахунку 23 відображає такі витрати, як прямі матеріальні, трудові, інші прямі, розподілені загальновиробничі, та, крім того, втрати від браку продукції з технічних причин, а в кредиті – таку вартість, як фактична виробнича собівартість завершеної виробництвом готової продукції

(у дебет рахунків 26, 27), та виконаних робіт і послуг (у дебет рахунку 90), та, крім того, собівартість виготовлених у допоміжних виробництвах продукції.

Аналітичний облік за рахунком 23 у ТОВ «Радіо Сатком Груп» здійснюється за видами виробництв, статтями витрат та видами чи групами продукції, яка виробляється.

ТОВ «Радіо Сатком Груп» використовує рахунок 24 під назвою «Брак у виробництві» для обліку і підсумовування інформації щодо втрат від браку у виробництві.

Такі витрати, як через знайдений зовнішній і внутрішній брак; на гарантійний ремонт в обсязі, який переважає норму; на удержання гарантійних майстерень відображається в дебеті рахунку 24, а такі суми, які відносяться на скорочення витрат на брак; які списується на витрати на виробництво як втрати від браку; скорочення втрат від браку продукції; компенсування, отриманих від постачальників неякісних матеріалів і напівфабрикатів, які зумовили брак продукції – в кредиті рахунку 24.

Аналітичний облік за рахунком 24 у ТОВ «Радіо Сатком Груп» здійснюється за видами виробництва.

Рахунок 25 під назвою «Напівфабрикати» використовується для обліку та підсумовування інформації щодо наявності і руху напівфабрикатів власного виробництва, але ТОВ «Радіо Сатком Груп» використовує напівфабрикати власного виробництва для власних виробничих потреб, тому облік руху і залишків напівфабрикатів здійснюється на рахунку 23.

ТОВ «Радіо Сатком Груп» використовує рахунок 26 під назвою «Готова продукція» для підсумовування інформації щодо наявності і руху готової продукції підприємства, до якої відноситься продукція, обробка якої завершена і яка пройшла перевірку, приймання, укомплектовані відповідно до умов договорів із покупцями та відповідають технічним умовам і стандартам.

За фактичною виробничою собівартістю або за нормативною вартістю готова продукція власного виробництва у ТОВ «Радіо Сатком Груп» відображається в дебеті рахунку 26. Собівартість реалізованої готової продукції визначається за методами оцінки вибуття запасів [4].

Аналітичний облік за рахунком 26 у ТОВ «Радіо Сатком Груп» здійснюється за видами готової продукції.

Рахунок 27 під назвою «Продукція сільськогосподарського виробництва», який призначений для обліку й підсумовування інформації щодо наявності та руху сільськогосподарської продукції, в ТОВ «Радіо Сатком Груп» не використовується.

Синтетичний облік товарів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» ведеться на балансовому рахунку 28 під назвою «Товари». Цей рахунок використовується для обліку руху товарно-матеріальних цінностей, які на підприємство надійшли задля продажу. Субрахунки рахунку 28 та їх призначення наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Субрахунки рахунку 28 «Товари» та їх призначення

Субрахунок	Призначення	Використання в ТОВ «Радіо Сатком Груп»
281 «Товари на складі»	Ведеться облік руху та наявності товарних запасів, що знаходяться на оптових та розподільчих базах, складах, тощо. За дебетом відображається збільшення товарів та їх вартості, за кредитом - зменшення.	Використовується
282 «Товари в торгівлі»	Ведеться облік руху та наявності товарів, що знаходяться на підприємствах роздрібною торгівлі.	Не використовується
283 «Товари на комісії»	Ведеться облік товарів, переданих на комісію за договорами комісії та іншими цивільно-правовими договорами, які не передбачають перехід права власності на цей товар до їх продажу.	Не використовується
284 «Тара під товарами»	Ведеться облік наявності й руху тари під товарами й порожньої тари.	Не використовується
285 «Торгова націнка»	Підприємства роздрібною торгівлі при веденні обліку товарів за продажними цінами відображають торгові націнки на товари, тобто різницю між покупною та продажною (роздрібною) вартістю товарів.	Не використовується
286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу»	Ведеться облік наявності та руху необоротних активів та груп вибуття, які визнаються утримуваними для продажу відповідно до НП(С)БО 27.	Не використовується

Джерело: власна розробка автора на основі даних [4].

Транспортно-заготівельні витрати (витрати на закупівлю запасів, оплата тарифів (фрахту)) – витрати за вантажні та розвантажувальні роботи і

перевезення запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, враховуючи витрати зі страхування ризиків перевезення запасів, включаються до ціни товару. Тому ТОВ «Радіо Сатком Груп» не узагальнює інформацію про транспортно-заготівельні витрати на окремому рахунку.

Куплені виробничі запаси, МШП, товари у ТОВ «Радіо Сатком Груп» оприбутковуються на відповідному рахунку або субрахунку 2 класу у кореспонденції з рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» (або 68 «Розрахунки за іншими операціями»). Облік надходження виробничих запасів, МШП, товарів, придбаних за грошові кошти у ТОВ «Радіо Сатком Груп» відображається в обліку бухгалтерськими проведеннями, що представлені в додатку Е.

У ТОВ «Радіо Сатком Груп» надходження виробничих запасів, МШП, товарів, що придбані підзвітними особами обліковують іншим чином. Розрахунків з постачальниками у цьому випадку не буде. При цьому необхідно враховувати відображення видачі підзвітних сум. Для обліку розрахунків з підзвітними особами в Інструкції № 291 [4] виділено субрахунок 372 «Розрахунки з підзвітними особами». Відповідно до субрахунку 372, виробничі запаси, МШП, товари, що куплені підзвітною особою, вони зараховуються на баланс підприємства. Облік придбання виробничих запасів підзвітною особою у ТОВ «Радіо Сатком Груп» відображається в обліку бухгалтерськими проведеннями, що представлені в додатку Е.

Вартість виробничих запасів, МШП, товарів, які ТОВ «Радіо Сатком Груп» отримало безкоштовно, відображають у складі іншого операційного доходу звітного періоду, а саме на субрахунку 718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів». Облік безоплатного надходження виробничих запасів, МШП, товарів, у ТОВ «Радіо Сатком Груп» відображається в обліку бухгалтерськими проведеннями, що представлені в додатку Е.

У бухгалтерському обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп», як у продавця, виникає операційний дохід, коли запаси продаються за грошові кошти. В залежності від виду запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» доходи від їх продажу обліковуються на субрахунках:

- 701 «Дохід від реалізації готової продукції»;
- 702 «Дохід від реалізації товарів»;
- 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів».

При цьому разом з доходом від продажу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» відображає списання собівартості реалізованих запасів. Таке списання у ТОВ «Радіо Сатком Груп» залежить від виду проданих запасів на таких субрахунках:

- 901 «Собівартість реалізованої готової продукції»;
- 902 «Собівартість реалізованих товарів»;
- 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів».

Якщо мінімальна база оподаткування ПДВ перевищує договірну вартість проданих запасів, то податкові зобов'язання, що нараховані на суму такого перевищення, у ТОВ «Радіо Сатком Груп» відображають у складі витрат: Дт 949 «Інші витрати операційної діяльності» — Кт 641 «Розрахунки за податками». Облік реалізації запасів відображається в обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп» бухгалтерськими проведеннями, що представлені в додатку Е.

Якщо ТОВ «Радіо Сатком Груп» надає запаси безоплатно, то ТОВ «Радіо Сатком Груп» списує їх з балансу. При цьому за дебетом субрахунку 949 бухгалтерія відображає витрати, що пов'язані з проведенням цієї операції. Проте в даній ситуації дохід ТОВ «Радіо Сатком Груп» не відображає, оскільки критерії його відображення, затверджені п. 5 НП(С)БО 15 [24], не виконуються: ні збільшення активів, ні зменшення зобов'язань не відбувається.

Також ТОВ «Радіо Сатком Груп» під час безкоштовної передачі запасів, ТОВ «Радіо Сатком Груп» нараховує податкові зобов'язання з ПДВ відповідно до п. 188.1 ПКУ [13]. Таке нарахування в обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп» відображає наступним бухгалтерським проведенням: Дт 949 — Кт 641. Облік безоплатної передачі запасів відображається в обліку у ТОВ «Радіо Сатком Груп» бухгалтерськими проведеннями, що представлені в додатку Е.

Найбільш поширену кореспонденцію рахунків з руху запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» відображено в додатку Е.

2.3 Відображення запасів підприємства у фінансовій і податковій звітності

ТОВ «Радіо Сатком Груп» складає скорочену за показниками фінансову звітність (додаток Ж) у складі Балансу (форма №1-м) та Звіту про фінансові результати (форма №2-м), визначені НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [26].

У Балансі (ф. №1-м) рядок 1100 «Запаси» призначений для відображення вартості запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари (крім інвентарної), будівельних матеріалів та інших матеріалів, які призначені з метою застосування під час нормального операційного циклу. Крім того, дана стаття включає витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), валова заборгованість покупців за будівельними договорами.

Готова продукція відображається окремо у рядку 1103 у Балансі (ф. №1-м), де вказується собівартість продукції на складі, обробка якої завершена і яка пройшла перевірку, приймання, укомплектовані відповідно до умов договорів із покупцями та відповідають технічним умовам і стандартам, також наведено сільськогосподарську продукцію в оцінці, яка визначена згідно з НП(С)БО 30, та, крім того, зазначається купівельна вартість товарів, які придбані підприємством для перепродажу.

У Звіті за ф. №2-м рядок 2000 «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» призначений для відображення доходу від продажу продукції без урахування непрямих податків і зборів, а також інших утримань із доходу.

Крім того, у Звіті за ф. №2-м у рядку 2050 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» призначений для відображення виробничої собівартості реалізованої продукції та/або собівартість реалізованих товарів, визначених відповідно до НП(С)БО 16.

У Звіті за ф. №2-м рядок 2180 «Інші операційні витрати» призначений для відображення собівартості реалізованих оборотних активів (окрім готової

продукції, товарів та фінансових інвестицій); втрат від уцінки виробничих запасів та інші.

Крім того, ТОВ «Радіо Сатком Груп» складає статистичну звітність, а саме: Звіт про експорт-імпорт послуг (ф. №9-ЗЕЗ (квартальна)) [31]; Звіт про обсяги реалізованих послуг (ф. №1-послуги (квартальна)) [38] (Додаток 3); Структурне обстеження підприємства (ф. №2-підприємництво (річна)) [37]; Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємстві (ф. №1-ІКТ (річна)) [30].

Дані про запаси ТОВ «Радіо Сатком Груп» відображаються у наступній статистичній звітності:

1. Звіт про обсяги реалізованих послуг (ф. №1-послуги (квартальна)) (Додаток 3) [38], де можна дізнатися про обсяги реалізованих послуг, що включають вартість робіт, що виконувалися підрядниками, з урахуванням вартості послуг, виробництво яких здійснювалось на умовах надання підряднику давальницької сировини; тощо.

2. Структурне обстеження підприємства (ф. №2-підприємництво (річна)) [37], де можна дізнатися про:

- обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) без ПДВ, включаючи вартість реалізованої продукції як власного виробництва, так і товарів, придбаних для перепродажу; вартість наданих послуг; вартість пакування та транспортування продукції (товарів); тощо;

- вартість продукції (робіт, послуг) власного виробництва для внутрішнього використання підприємства, включаючи: продукцію, що була спожита (використана) безпосередньо працівниками підприємства на безоплатній основі тощо;

- матеріальних витрат та витрат на оплату послуг, використані у виробництві продукції (товарів, послуг (без ПДВ)), включаючи сировину і матеріали, які входять до складу продукції (товарів, послуг); купівельні напівфабрикати і комплектуючі вироби; паливо й енергія усіх видів; тара для пакування, крім зворотної тари; запасні частини, готові деталі; товари,

використані для виробничо-господарських потреб; послуги виробничого характеру; послуги невиробничого характеру;

- вартість товарів та послуг, куплених протягом звітного року для подальшого продажу (без ПДВ), включаючи вартість товарів і послуг, куплених протягом звітного року для подальшого продажу без додаткової обробки на цьому суб'єкті господарювання, незалежно від того, чи були вони реалізовані протягом звітного року чи залишилися у вигляді залишків;

- запаси, включаючи виробничі запаси; запаси незавершеного виробництва; готову продукцію; товари та послуги для перепродажу.

ТОВ «Радіо Сатком Груп» подає податкову звітність, а саме Декларацію про податок на прибуток (Додаток К), Декларацію про ПДВ, Податковий розрахунок з ПДФО та ЄСВ тощо.

У Декларації про податок на прибуток [32] (Додаток К) міститься інформація щодо відображення суми резерву уцінки запасів.

Крім того, ТОВ «Радіо Сатком Груп» складає податкові накладні [33] (Додаток Б) щодо продажу готової продукції, також отримує податкові накладні щодо купівлі запасів. В даних документах можна знайти інформацію щодо найменування запасів, їх вартість, кількість, одиниці вимірювання.

Висновки до розділу 2

Проведене дослідження організації і методики обліку та оподаткування запасів в умовах ТОВ «Радіо Сатком Груп» надає можливість зробити наступні висновки:

1. Було показано документальне оформлення операцій із запасами підприємства. Ми показали, як організований документообіг обліку запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп», оскільки така організація необхідна, щоб забезпечити бухгалтерію підприємства своєчасним отриманням необхідної інформації щодо обліку запасів. Крім того, ми навели форму графіку документообігу обліку запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» у вигляді таблиці, який необхідний для впорядкованості руху та вчасного отримання первинних

документів для реєстрації у бухгалтерському обліку. Було досліджено, що наказом ДССУ від 22.10.2021 № 266 було скасовано типові форми первинного обліку МШП, сировини і матеріалів, і з'ясовано, що ТОВ «Радіо Сатком Груп» взяло за основу анульовані форми та деякі форми первинних документів повністю розробило самостійно. Первинні документи з обліку запасів в ТОВ «Радіо Сатком Груп» поділяються на: документи з надходження і оприбуткування запасів; документи із складського обліку і внутрішнього руху запасів; документи із списання запасів на виробничі та адміністративні потреби. Зокрема було описано особливості складання форм первинних документів з обліку запасів та їх призначення.

2. Було з'ясовано синтетичний та аналітичний облік запасів підприємства, який в ТОВ «Радіо Сатком Груп» здійснюється відповідно до Інструкції №291. Ми описали рахунки, субрахунки 2 класу «Запаси», їх призначення, використання в ТОВ «Радіо Сатком Груп» та їх відображення в обліку за дебетом і кредитом. Крім того, було з'ясовано в ТОВ «Радіо Сатком Груп» аналітичний облік рахунків 2 класу «Запаси». Було наведено основні бухгалтерські проведення в обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп» щодо надходження запасів, придбаних за грошові кошти, придбаних підзвітною особою, безоплатно, та реалізації запасів, безоплатної їх передачі, та, крім того, поширену кореспонденцію рахунків з руху запасів.

3. Було розглянуто відображення запасів підприємства у фінансовій та податковій звітності. ТОВ «Радіо Сатком Груп» складає скорочену за показниками фінансову звітність у складі Балансу (ф. №1-м) та Звіту про фінансові результати (ф. №2-м), визначені НП(С)БО 25. Крім того, підприємство складає статистичну звітність, а саме: Звіт про експорт-імпорт послуг (ф. №9-ЗЕЗ (квартальна)); Звіт про обсяги реалізованих послуг (ф. №1-послуги (квартальна)); Структурне обстеження підприємства (ф. №2-підприємництво (річна)); Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємстві (ф. №1-ІКТ (річна)). Також підприємство подає податкову звітність, а саме: Декларацію про податок на прибуток, Декларацію про ПДВ, Податковий розрахунок з ПДФО та ЄСВ тощо.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ТОВ «РАДІО САТКОМ ГРУП»

3.1 Аналіз стану та ефективності використання запасів підприємства

Підтримання безперервності виробничого процесу вимагає постійної наявності певної кількості та асортименту предметів праці, які в будь-який момент готові вступити у виробничий процес. Навіть відсутність чи нестача певних видів предметів праці може зменшити об'єм виробництва або зовсім його припинити. Тому важливо оцінити наявність і забезпеченість запасами підприємства.

Аналіз динаміки обсягу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2018-2021 рр. наведено в табл. 3.1.

Згідно табл. 3.1 обсяг запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» скоротився у 2019 році на 418,61 тис. грн або на 40,99%, відносно 2018 року, за рахунок зменшення виробничих запасів на 448,46 тис. грн. або на 55,04% та збільшення товарів на 29,85 тис. грн. або на 17,06%. У 2020 році обсяг запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» збільшився на 32,13 тис. грн або на 5,33%, відносно 2019 року, за рахунок збільшення виробничих запасів на 7,51 тис. грн. або на 2,05% та товарів на 24,62 тис. грн. або на 12,02%. Обсяг запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» у 2021 році скоротився на 66,76 тис. грн або на 10,52%, відносно 2020 року, за рахунок зменшення виробничих запасів на 23,92 тис. грн. або на 6,40% та товарів на 42,84 тис. грн. або на 18,68%.

Обсяг готової продукції ТОВ «Радіо Сатком Груп» протягом досліджуваних років не змінювався. Поточних біологічних активів та малоцінних та швидкозношуваних предметів на ТОВ «Радіо Сатком Груп» протягом досліджуваних років немає.

Аналіз динаміки структури запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2018-2021 рр. наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.1

Аналіз динаміки обсягу запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2018-2021 рр.

Найменування запасів	Станом на кінець року, тис. грн.				Абсолютне відхилення, (+/-) тис. грн.			Темп приросту, %		
	2018	2019	2020	2021	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020
Виробничі запаси	814,78	366,32	373,84	349,92	-448,46	7,51	-23,92	-55,04	2,05	-6,40
Поточні біологічні активи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Малоцінні та швидкозношувані предмети	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Готова продукція	31,60	31,60	31,60	31,60	-	-	-	-	-	-
Товари	174,92	204,77	229,39	186,54	29,85	24,62	-42,84	17,06	12,02	-18,68
Всього	1021,31	602,70	634,83	568,07	-418,61	32,13	-66,76	-40,99	5,33	-10,52

Джерело: складено та розраховано автором на основі даних з додатку Л.

Таблиця 3.2

Аналіз динаміки структури запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2018-2021 рр., %

Найменування запасів	Станом на кінець року				Абсолютне відхилення, (+/-)			Темп приросту, %		
	2018	2019	2020	2021	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020
Виробничі запаси	79,78	60,78	58,89	61,60	-19,00	-1,89	2,71	-23,81	-3,11	4,60
Поточні біологічні активи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Малоцінні та швидкозношувані предмети	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Готова продукція	3,09	5,24	4,98	5,56	2,15	-0,27	0,59	69,46	-5,06	11,75
Товари	17,13	33,98	36,13	32,84	16,85	2,16	-3,30	98,37	6,35	-9,12
Всього	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-	-	-

Джерело: складено та розраховано автором на основі даних з додатку Л.

Згідно табл. 3.2 у 2019 році, відносно 2018 року, у структурі запасів відбулися такі структурні зрушення: виробничі запаси скоротилися на 19%, готова продукція збільшилась на 2,15%, товари збільшилися на 16,85%. У 2020 році, відносно 2019 року, у структурі запасів відбулися такі структурні зрушення: виробничі запаси скоротилися на 1,89%, готова продукція скоротилася на 0,27%, товари збільшилися на 2,16%. У 2021 році, відносно 2020 року, у структурі запасів відбулися такі структурні зрушення: виробничі запаси збільшилися на 2,71%, готова продукція збільшилась на 0,59%, товари скоротилися на 3,30%.

Провівши аналіз динаміки обсягу та структури запасів, варто проаналізувати ефективність використання запасів, що є передумовою прибуткового функціонування підприємства.

Для оцінки ефективності використання запасів застосовується система приватних і узагальнюючих показників.

До узагальнюючих показників [18, с. 167] відносяться прибуток на гривню матеріальних витрат, матеріаломісткість, матеріаловіддача, коефіцієнт відношень темпів росту обсягів виробництва і матеріальних витрат у собівартості продукції, питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт використання запасів. Порядок розрахунку узагальнюючих показників наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Узагальнюючі показники ефективності використання запасів

Назва показника	Формула	Умовні позначення
Прибуток на гривню матеріальних витрат ($\Pi_{ГМВ}$)	$\Pi_{ГМВ} = \frac{\Pi}{МВ}$	П – прибуток від основної діяльності; МВ – сума матеріальних витрат. ВП – вартість виготовленої продукції; ІОП – індекс обсягу продукції; ІМВ – індекс матеріальних витрат. СП – собівартість продукції. ФМВ – фактичні матеріальні витрати; ПМВ – планові матеріальні витрати.
Матеріаломісткість ($M_{міст.}$)	$M_{міст.} = \frac{ВП}{МВ}$	
Матеріаловіддача ($M_{від.}$)	$M_{від.} = \frac{МВ}{ВП}$	
Коефіцієнт відношень темпів росту обсягів виробництва і матеріальних витрат у собівартості продукції ($K_{тр}$)	$K_{тр} = \frac{ІОП}{ІМВ}$	
Питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції ($ПВ_{МВ}$)	$ПВ_{МВ} = \frac{МВ}{СП} \times 100\%$	
Коефіцієнт використання запасів ($K_{вик.}$)	$K_{вик.} = \frac{ФМВ}{ПМВ}$	

Джерело: складено автором на основі даних [18, с. 167-168].

Аналіз ефективності використання запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за узагальнюючими показниками наведено в табл. 3.4.

З табл. 3.4 можна побачити, що у 2019 році матеріаломісткість збільшилася на 0,04 або на 112,28%, відносно 2018 року, а матеріаловіддача зменшилася на 15,49 або на 52,89%, що свідчить про погіршення використання матеріалів, що негативно позначається на ефективності виробництва ТОВ «Радіо Сатком Груп», та зокрема вказує на зростання витрат матеріалів. Матеріаломісткість у 2020 році зменшилася на 0,04 або на 55,55%, відносно 2019 року, а матеріаловіддача збільшилася на 17,24 або на 124,96%, що вказує про поліпшення використання матеріалів, що позитивно позначається на ефективності виробництва ТОВ «Радіо Сатком Груп». У 2021 році матеріаломісткість збільшилася на 0,01 або на 44,69%, відносно 2020 року, а матеріаловіддача зменшилася на 9,59 або на 30,89%, що говорить про погіршення використання матеріалів та про зростання витрат матеріалів.

Крім того, з табл. 3.4 можна побачити, що питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції у 2019 році збільшилася на 3,97%, відносно 2018 року, що вказує на збільшення матеріальних витрат у собівартості продукції. У 2020 році питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції зменшилася на 4,85%, відносно 2019 року, що свідчить про зниження матеріальних витрат у собівартості продукції. Питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції у 2021 році збільшилася на 1,78%, відносно 2020 року, що говорить про матеріаломістке виробництво.

Отже, в результаті аналізу ефективності використання запасів підприємства, можемо сказати, що ТОВ «Радіо Сатком Груп» характеризується високим рівнем матеріальних витрат, що говорить про матеріаломістке виробництво.

Таблиця 3.4

Аналіз ефективності використання запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2018-2021 рр.

Показник	Станом на кінець року				Абсолютне відхилення, (+/-)			Темп приросту, %		
	2018	2019	2020	2021	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	19149,7	12227,8	11247,1	14997,5	-6921,9	-980,7	3750,4	-36,15	-8,02	33,35
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	874,5	1125,7	490,5	924,1	251,2	-635,2	433,6	28,72	-56,43	88,4
Матеріальні витрати, тис. грн	653,7	886,1	362,3	699	232,4	-523,8	336,7	35,55	-59,11	92,93
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	4956,5	70,7	70,6	133,6	-4885,8	-0,1	63	-98,57	-0,14	89,24
Матеріаломісткість	0,03	0,07	0,03	0,05	0,04	-0,04	0,01	112,28	-55,55	44,69
Матеріаловіддача	29,29	13,80	31,04	21,46	-15,49	17,24	-9,59	-52,89	124,96	-30,89
Прибуток на гривню матеріальних витрат	7,58	0,08	0,19	0,19	-7,50	0,11	-	-98,95	144,23	-
Питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції, %	74,75	78,72	73,86	75,64	3,97	-4,85	1,78	5,30	-6,16	2,41

Джерело: складено та розраховано автором на основі даних з додатку Ж та додатку Л.

Для характеристики ефективності використання окремих елементів запасів та оцінки матеріаломісткості окремої продукції використовуються приватні показники.

Залежно від специфіки різноманітних виробництв, приватними показниками можуть бути: для металообробної промисловості – металоємність; для переробної промисловості – сировиномісткість; для складальних виробництв – напівфабрикатомісткість; для теплової електростанції – енергоємність; тощо.

Запаси підприємства знаходяться в постійному русі: від постачальників до складу, потім у виробництво, де в процесі обробки вони поступово формуються у готову продукцію.

Найважливішими показниками, що характеризують інтенсивність використання запасів підприємства є: коефіцієнт оборотності, коефіцієнт закріплення і тривалість одного обороту. Порядок розрахунку показників оборотності запасів наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Показники оборотності запасів

Назва показника	Формула	Умовні позначення
Коефіцієнт оборотності (кількість оборотів) ($K_{об.}$)	$K_{об.} = \frac{СП}{СРВ}$	СП - собівартість продукції; СРВ – середньорічна вартість запасів. КД – число днів в аналізованому періоді; ЧД – чистий дохід від реалізації продукції.
Коефіцієнт закріплення запасів ($K_{закр.}$)	$K_{закр.} = \frac{СРВ}{СП}$	
Тривалість обороту ($T_{об.}$)	$T_{об.} = \frac{СРВ \times КД}{ЧД}$	

Джерело: складено автором на основі даних [18, с. 165-166].

Аналіз оборотності запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» наведено в табл. 3.6.

Згідно даних табл. 3.6, коефіцієнт оборотності у 2020 році зменшився на 0,59 або на 42,82%, відносно 2019 року, що свідчить про сповільнення обороту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп». У 2021 році коефіцієнт оборотності збільшився на 0,74 або на 93,82%, відносно 2020 року, що вказує про ефективне використання запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп».

Аналіз оборотності запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» за 2018-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення, (+/-)		Темп приросту, %	
				2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
Середньорічна вартість запасів, тис. грн.	812,00	618,75	601,45	-193,25	-17,30	-23,80	-2,80
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1125,70	490,50	924,10	-635,20	433,60	-56,43	88,40
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	12227,80	11247,10	14997,50	-980,70	3750,40	-8,02	33,35
Коефіцієнт оборотності, оборотів	1,39	0,79	1,54	-0,59	0,74	-42,82	93,82
Коефіцієнт закріплення запасів	0,72	1,26	0,65	0,54	-0,61	74,88	-48,41
Тривалість обороту, дні	24	20	14	-4	-4	-16,67	-30,00

Джерело: складено та розраховано автором на основі даних з додатку Ж та додатку Л.

Згідно даних табл. 3.6, коефіцієнт забезпечення у 2020 році збільшився на 0,54 або на 74,88%, відносно 2019 року, що вказує на зниження ефективності використання запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп». Зменшення коефіцієнта закріплення запасів у 2021 році на 0,61 або на 48,41% свідчить про зменшення вартості запасів, що припадають на одну гривню собівартості реалізованої продукції.

Тривалість обороту у 2020 році зменшилася на 4 дні або на 16,67%, відносно 2019 року, у 2021 році зменшилася на 4 дні або на 30,0%, відносно 2020 року. Зменшення тривалості обороту свідчить про прискорення оборотності і зменшення середніх залишків запасів.

Отже, в результаті аналізу оборотності запасів підприємства, можемо сказати, що ТОВ «Радіо Сатком Груп» характеризується достатньо ефективним рівнем використання запасів та вказує на прискорення оборотності запасів.

3.2 Методика аудиту операцій із запасами підприємства

ТОВ «Радіо Сатком Груп» не є суб'єктом господарювання, яке згідно з законом зобов'язане оприлюднювати або надавати фінансову звітність користувачам фінансової звітності разом із аудиторським звітом, то підприємство не проводить обов'язковий аудит фінансової звітності.

Тому проведення зовнішнього контролю (аудиту) відбувається добровільно, а саме на вимогу одного або кількох учасників ТОВ «Радіо Сатком Груп», які разом володіють 10% статутного капіталу підприємства і більше, шляхом проведення аудиту фінансової звітності підприємства із залученням аудитора (аудиторської фірми), який (яка) не пов'язаний (не пов'язана) майновими інтересами з підприємством, його посадовими особами або учасниками.

При цьому учасники ТОВ «Радіо Сатком Груп» самостійно укладають договір про проведення аудиту фінансової звітності підприємства з визначеними ними аудитором (аудиторською фірмою), де зазначається обсяг аудиторських послуг.

Крім того, ТОВ «Радіо Сатком Груп» може проводити як суцільний, так і вибірковий аудит фінансової звітності підприємства.

Витрати, які виникають при проведенні аудиту фінансової звітності, несуть учасники ТОВ «Радіо Сатком Груп», на вимогу яких здійснюється даний аудит, якщо інше не передбачено статутом ТОВ «Радіо Сатком Груп». Загальні збори учасників ТОВ «Радіо Сатком Груп» можуть прийняти рішення про компенсування учасникам витрат стосовно проведення аудиту фінансової звітності підприємства.

Виконавчий орган ТОВ «Радіо Сатком Груп» впродовж 10 днів з дня отримання від учасників вимоги про такий аудит та оригінал договору про проведення аудиту фінансової звітності підприємства зобов'язаний надати аудиторю можливість провести аудит та надати копії всіх документів завірених підписом уповноваженої особи підприємства, які визначені у договорі.

Аудит запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» є невід’ємною часткою аудиту фінансової звітності підприємства. В залежності від мети аудиту, задач, визначених договором, та власної компетенції, аудитор (аудиторська фірма) має право на власний розсуд обрати методикау проведення аудиту запасів. Головною метою обраної методики має бути визначення об’єктивної істини про досліджуваний об’єкт.

Провівши аналіз документів з аудиту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп», ми з’ясували що даний аудит в ТОВ «Радіо Сатком Груп» в основному проводиться за методикою, яка складається з шести етапів (рис. 3.1).

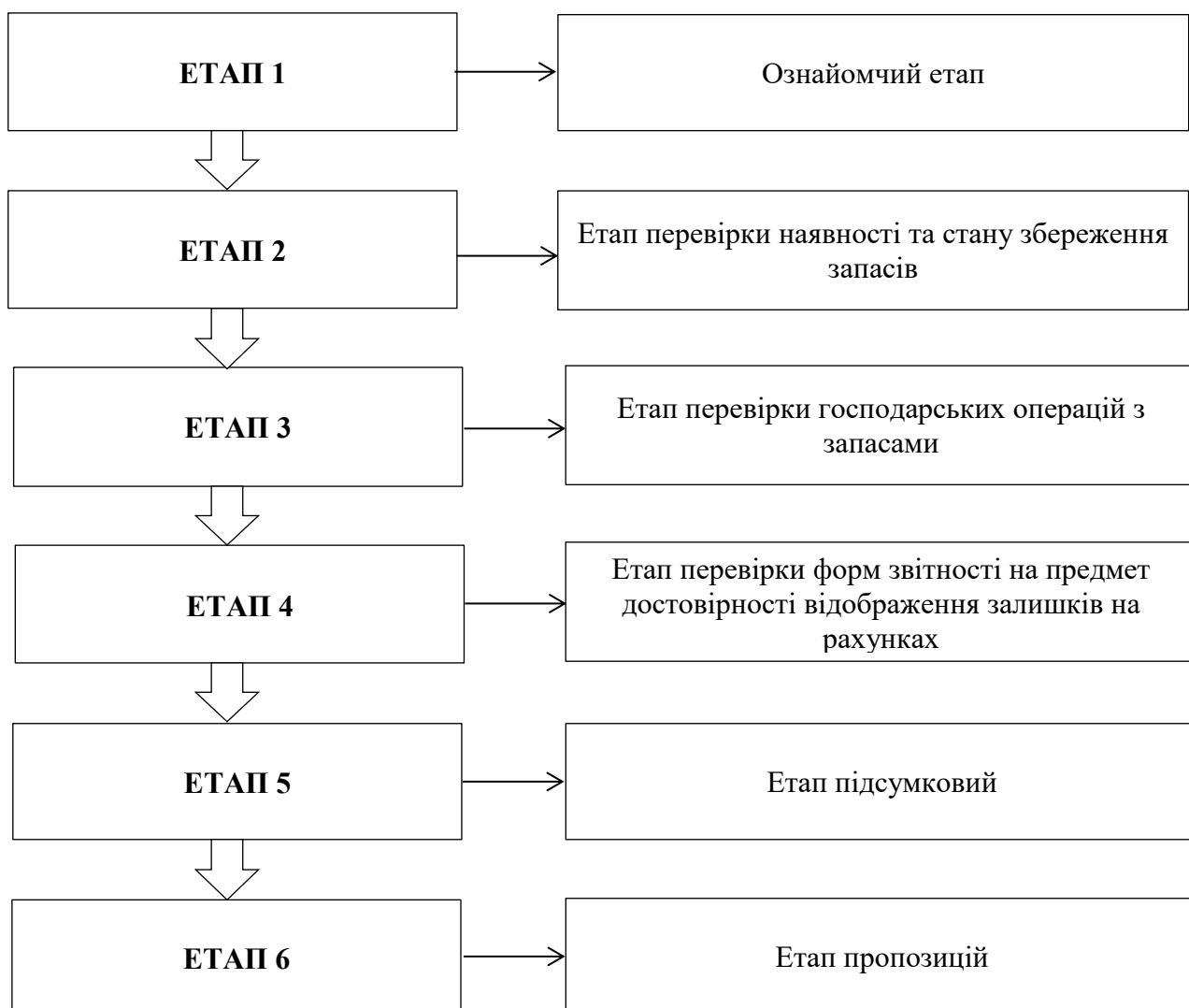

Рис. 3.1. Етапи аудиту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп»

Джерело: розроблено автором.

На першому етапі аудитор після вибору методики здійснення аудиту запасів, проводить знайомство з ТОВ «Радіо Сатком Груп» з метою розуміння концептуальної основи його фінансової звітності.

В межах ознайомчого етапу, аудитор оцінює систему внутрішнього контролю та обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп», яка дає змогу визначити процедури, які необхідні для проведення аудиту, а саме: розширити їх перелік чи за даними підприємства провести перевірку лише за деякими процедурами з метою засвідчення правдивості інформації системи внутрішнього контролю.

Також на першому етапі аудитор знайомиться з організацією бухгалтерського обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп», переконуючись в тому, що облікова політика підприємства відповідає діючому законодавству та вимогам стосовно обліку запасів. Аудитор з'ясовує критерії ідентифікації запасів та їх класифікацію; з'ясовує методи оцінки запасів для передачі їх у виробництво; з'ясовує організацію аналітичного обліку запасів.

В кінці ознайомчого етапу, аудитор складає план аудиту запасів відповідно до МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» [12]. В даному плані аудитор перераховує етапи аудиту та відповідно аудиторські процедури до них, також хто виконуватиме ці процедури, і тривалість аудиту. Потім на основі складеного плану, аудитор розробляє програму аудиту відповідно до МСА 300 [12], яка документує методи перевірки, тип, тривалість та обсяг процедур аудиту.

На другому етапі аудитор шляхом інвентаризації перевіряє наявність запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп». Відповідно, аудитор перевіряє вірність проведення інвентаризації та відображення її результатів в обліку. Задля максимально ефективного контролю процесу інвентаризації, аудитор на ній присутній. Також аудитор перевіряє регулярність проведення інвентаризації запасів та її відповідність нормативно-правовим актам; правильність оформлення результатів інвентаризації; правильність класифікації запасів.

Після перевірки наявності запасів, аудитор на другому етапі перевіряє стан збереження запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп». Відповідно, аудитор перевіряє правильність зберігання запасів на складах; наявність, правильність

та законність договорів щодо повної матеріальної відповідальності; складські приміщення на відповідність вимогам зберігання запасів на предмет псування та розкрадання; правильність організації та ведення обліку на складах.

На третьому етапі аудитор перевіряє правильність формування первісної вартості запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» згідно до НП(С)БО 9 та наказу про облікову політику ТОВ «Радіо Сатком Груп». Також аудитор особливу увагу звертає на власно виготовлені запаси, вартість яких формується відповідно до з НП(С)БО 16 «Витрати».

Крім того, на третьому етапі аудитор перевіряє правильність оцінювання запасів в обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп», а саме на момент їх: надходження, списання та переоцінки. Аудитор звертає особливу увагу на правильність оцінювання запасів на дату балансу, яке проводиться відповідно НП(С)БО 9 за меншою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. Також аудитор особливу увагу звертає на відповідність методу вибуття запасів, який зазначений в обліковій політиці ТОВ «Радіо Сатком Груп» до методу, що реально застосовується ТОВ «Радіо Сатком Груп» до тієї або іншої групи запасів.

Аудитор на третьому етапі перевіряє правильність відображення в обліку операцій стосовно руху запасів та їх документування. При аудиті надходження запасів аудитор перевіряє повноту оприбуткування запасів за даними обліку; чи відповідає їх кількість та якість відповідно до приймальних документів та оформленими особами, які є матеріально відповідальними; а також повноту оприбуткування запасів, що надійшли без супровідних документів. Крім того, при аудиті надходження запасів аудитор перевіряє документи, які ТОВ «Радіо Сатком Груп» отримує під час надходження запасів, зокрема установчі документи підприємства, накладні про одержання товарів, тощо. При аудиті вибуття запасів аудитор перевіряє видаткові документи, такі як накладні, активні вимоги на відпуск матеріалів, звіти виробництва та інші. Крім того, при аудиті вибуття запасів аудитор особливу увагу звертає на передачу запасів третім особам, а саме на підставу передачі та умови продажу, та, в тому числі, перевіряє первинні документи щодо даної операції.

На третьому етапі аудитор перевіряє правильність списання запасів на відповідний вид витрат, тому що запаси можуть бути пов'язані з: виробництвом (рахунок 23 «Виробництво»), загальновиробничими витратами (рахунок 91 «Загальновиробничі витрати»), адміністративними витратами (рахунок 92 «Адміністративні витрати»), витратами на збут (рахунок 93 «Витрати на збут»), іншими операційними потребами (рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності») тощо.

Крім того, на третьому етапі аудитор перевіряє правильність відображення запасів на рахунках бухгалтерського обліку, а саме чи правильно здійснюється ТОВ «Радіо Сатком Груп» облік запасів. Також аудитор перевіряє наскільки правильно розподіляються запаси по субрахунках.

На четвертому етапі аудитор перевіряє організацію синтетичного та аналітичного обліку запасів у бухгалтерії ТОВ «Радіо Сатком Груп» та за особами, які є матеріально відповідальними; відображення запасів у звітності за їх видами та відповідність даним синтетичного та аналітичного обліку.

На кожному етапі аудиту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» аудитор фіксує всі результати аудиту у своїх робочих документах.

На підсумковому етапі аудитор збирає всі свої робочі документи, які були складені під час аудиту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп», та на основі них формує аудиторський звіт за результатами аудиту запасів.

На етапі пропозицій аудитор формує рекомендаційний лист, в якому зазначає виявлені під час перевірки помилки ТОВ «Радіо Сатком Груп» та наводить способи їх усунення. В цьому листі також аудитор пропонує напрями вдосконалення задля поліпшення обліку запасів, та, в тому числі, господарської діяльності ТОВ «Радіо Сатком Груп».

3.3 Напрями удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Радіо Сатком Груп» з обліку запасів

Дослідивши організацію і методику обліку, аналізу та аудиту запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп», було виявлено деякі недоліки в обліку, аналізі та аудиті запасів, а саме:

- не достатній рівень оперативності інформаційного забезпечення обліку запасів;
- не достатньо високий рівень оборотності запасів;
- не достатній внутрішній контроль запасів.

Першим напрямом удосконалення обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп» є підвищення якості інформаційного забезпечення обліку у вигляді повного переходу на електронний документообіг на підприємстві. Дане поліпшення значно полегшить роботу бухгалтерії при складанні та обробці документів. Від грамотності та чіткості організації електронного документообігу підприємства залежить рівень достовірності, ефективності та точності обліку запасів. Процес документообігу обліку запасів в електронному вигляді має гуртуватися на комплексному опрацюванні облікової інформації, що включає складання та обробку первинних документів.

Отже, в результаті повного переходу ТОВ «Радіо Сатком Груп» на електронний документообіг обліку запасів, на підприємстві відбудеться скорочення кількості документів, що, в тому числі, пришвидшить рух інформації між складами та бухгалтерією; підвищиться ефективність проведення контролю над формуванням документів і прийняття обґрунтованих рішень щодо управління запасами; підвищиться ефективність праці окремих працівників та ТОВ «Радіо Сатком Груп» в цілому; зменшаться витрати на друк, передачу і зберігання великого обсягу документів і їх копій.

Від того, наскільки правильно запаси використовуються, залежить кінцевий результат виробництва, фінансовий стан підприємства. Поліпшення використання запасів може сприяти зростанню прибутковості підприємства, проте і, навпаки, воно може погіршити використання цих активів і

перенаправити їх на незаплановані цілі, знижуючи їх ефективність, і спричиняє скрутне фінансове становище. Тому підприємствам варто здійснювати систематичний контроль за використанням наявних запасів.

Зрештою ефективність використання запасів можна встановити може бути визначена шляхом аналізу оборотності запасів. Порівнюючи оборотність запасів у поточному звітному періоді з оборотністю базового періоду, можна виявити уповільнення або прискорення запасів, визначити, як це впливає на їх вивільнення або заморожування, з'ясувати, чому їх обороти уповільнилися та визначити шляхи її прискорення.

У сучасних умовах прискорення оборотності запасів є першочерговим завданням підприємств. Тому наступним напрямом удосконалення в аналізі запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» є прискорення оборотності запасів, яке слід досягати наступними шляхами:

1. На етапі створення виробничих запасів підприємству варто використовувати такі заходи:

- запровадження економічно обґрунтованих норм запасу;
- застосування принципу найкращого співвідношення ціни та якості при формуванні запасів;
- скорочення відстані між постачальниками сировини, напівфабрикатів, комплектуючих виробів та інших зі споживачами;
- удосконалення організації постачання, включаючи шляхом встановлення чітких умов договору та їх виконання, оптимального вибору постачальників, налагодження доставки;
- розширення складської системи забезпечення матеріально-технічного відділу;
- на складах автоматизація робіт вантажно-розвантажувального характеру.

2. На етапі незавершеного виробництва ТОВ «Радіо Сатком Груп» варто здійснювати такі заходи:

- прискорення науково-технічного прогресу, а саме впровадження передового обладнання та технологій, передусім безвідходного виробництва;

- розробка стандартизованих, уніфікованих, типових положень;
- організація застосування вторинних ресурсів;
- покращення форм організації виробництва, використання більш дешевих конструктивних матеріалів за більш дешевою вартістю;
- поліпшення системи стимулювання економного використання ресурсів сировини, палива тощо;
- збільшення частки продукції підвищеного попиту.

3. На етапі обігу підприємству варто виконувати наступні дії:

- поліпшення діяльності підприємства у сфері маркетингу;
- стимулювання просування продукції;
- результативне управління дебіторською заборгованістю;
- пошук оптимальних способів спілкування з установами банківської сфери щодо залучення коштів і здійснення платежів;
- оформлення документації якнайшвидше та прискорення її переміщення;
- зближення споживачів продукції до їх виробників;
- модернізування системи розрахунків;
- збільшення кількості реалізованої продукції за рахунок виконання замовлень за прямими зв'язками, дострокового виробництва, та крім того, за рахунок виробництва продукції з дешевших матеріалів;
- ретельний і своєчасний відбір продукції, що підлягає відвантаженню, за партіями, асортиментом, та в суворій відповідності за підписаними договорами.

Крім того, поліпшення використання запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп», можна досягти за рахунок економії таким чином:

1. Знизити витрати сировини, матеріалів, палива, забезпечуючи велику економічну вигоду від виробництва. Перш за все, це дає можливість виробляти більше готової продукції при певному обсязі матеріальних ресурсів, тому є однією з важливих передумов розширення масштабів виробництва.

2. Прагнення економити матеріальні ресурси підтримує впровадження нових технологій та вдосконалення технологічних процесів.

3. Ощадливість споживання матеріальних ресурсів слугує кращому використанню потужностей виробництва і зростанню суспільної продуктивності праці.

4. Ощадливість матеріальних ресурсів істотно слугує зменшення собівартості продукції. Економія матеріальних ресурсів суттєво впливає на зменшення собівартості продукції та позитивно впливає на фінансовий стан підприємства.

Отже, завдяки впровадженню на ТОВ «Радіо Сатком Груп» вищезазначених заходів щодо прискорення оборотності запасів, це призведе до вивільнення оборотних коштів, які в свою чергу будуть додатково залучені до обороту і використані для додаткового поповнення запасів (закупівлі матеріалів, випуску продукції), тощо.

Зовнішній контроль, а саме аудит запасів, відбувається добровільно, а саме на вимогу учасника чи учасників ТОВ «Радіо Сатком Груп», оскільки ТОВ «Радіо Сатком Груп» не є суб'єктом господарювання, яке відповідно до законодавства зобов'язане оприлюднювати або надавати фінансову звітність користувачам фінансової звітності разом з аудиторським звітом.

Щодо внутрішнього контролю операцій із запасами в ТОВ «Радіо Сатком Груп», то такий контроль в основному здійснюється за допомогою інвентаризації, яка дає можливість знайти залишки або нестачі запасів лише перед складанням річної фінансової звітності. Оскільки, на сьогоднішній день, в ТОВ «Радіо Сатком Груп» немає відділу, який на підприємстві проводить внутрішній аудит, то ми в наступному напрямі удосконалення аудиту запасів, рекомендуємо створити на підприємстві Внутрішню службу аудиту (ВСА). Дана служба надаватиме працівникам, що приймають управлінські рішення, оперативні дані аналізу і оцінки, рекомендації на підставі результатів перевірок, на основі яких здійснюється прийняття своєчасних, обґрунтованих управлінських рішень.

Ми рекомендуємо ТОВ «Радіо Сатком Груп» створити ВСА; виявити чіткі завдання та функції служби; розробити стандарти даної служби, план, програми, робочі документи, посадові інструкції робітників служби, графік

аудиторських перевірок; об'єднати ВСА з іншими структурними підрозділами ТОВ «Радіо Сатком Груп».

Отже, належно організована робота внутрішнього аудиту в ТОВ «Радіо Сатком Груп» попередить виникнення значних помилок щодо обліку запасів у фінансовій звітності та полегшить ведення обліку запасів на підприємстві.

Висновки до розділу 3

Проведене дослідження організації і методики аналізу та аудиту запасів в умовах ТОВ «Радіо Сатком Груп» надає можливість зробити наступні висновки:

1. Було проаналізовано стан та ефективність використання запасів підприємства. Перш за все, ми оцінили наявність та забезпеченість запасами ТОВ «Радіо Сатком Груп» та з'ясували, що підприємство володіє виробничими запасами, готовою продукцією та товарами. Потім ми проаналізували ефективність використання запасів, використовуючи узагальнюючі показники та з'ясували, що ТОВ «Радіо Сатком Груп» характеризується високим рівнем матеріальних витрат, що говорить про матеріаломістке виробництво. Крім того, ми провели аналіз інтенсивності використання запасів підприємства за допомогою показників оборотності запасів, та з'ясували, що ТОВ «Радіо Сатком Груп» характеризується достатньо ефективним рівнем використанням запасів та вказує на прискорення оборотності запасів.

2. Було визначено методику аудиту операцій із запасами ТОВ «Радіо Сатком Груп», яка складається з шести етапів. Для проведення першого етапу аудитор ознайомлюється з підприємством та його обліком. На другому етапі аудитор перевіряє наявність та стан збереження запасів. Що стосується третього етапу, то аудитор перевіряє господарські операції з запасами. На четвертому етапі аудитор перевіряє форми звітності на предмет достовірності відображення залишків на рахунках. Щоб виконати п'ятий етап, то аудитор збирає всі свої робочі документи та формує аудиторський звіт. На шостому етапі аудитор формує рекомендаційний лист.

3. Було запропоновано напрями удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Радіо Сатком Груп». Першим напрямом удосконалення обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп» є підвищення якості інформаційного забезпечення обліку у вигляді повного переходу на електронний документообіг на підприємстві. Наступним напрямом удосконалення в аналізі запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» є прискорення оборотності запасів, яке ми запропонували провести на етапі створення виробничих запасів, на етапі незавершеного виробництва та на етапі обігу. Крім того, ми запропонували поліпшити використання запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» за рахунок економії матеріальних ресурсів. Та останнім напрямом удосконалення аудиту запасів ми рекомендуємо створити на підприємстві Внутрішню службу аудиту (ВСА), яка попередить виникнення значних помилок щодо обліку запасів у фінансовій звітності та полегшить ведення обліку запасів на підприємстві.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено узагальнення теоретичних основ і практичних особливостей з приводу організації та методики бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту запасів підприємства.

Здійснені дослідження надають можливість зробити наступні висновки:

1. Аналіз економіко-облікового поняття «запаси» дозволив сформулювати наступний висновок, що дане поняття повинно відповідати наступним характеристикам: є власністю підприємства; виступають у вигляді активів, у матеріальній формі; призначені для використання у виробничих процесах, у процесі збуту; постійно витрачатися, продаватися та замінюватися новими; перетворюватися в кошти впродовж року або одного нормального операційного циклу. Запропонована узагальнена класифікація запасів, яка поєднує у собі найбільш концептуальні характеристики для потреб управління запасами та види запасів, дає змогу приймати своєчасні та ефективні управлінські рішення. При зарахуванні на баланс запаси оцінюються по різному, в залежності від їх надходження; під час перебування на балансі оцінюються за найменшою з двох оцінок; під час списання з балансу оцінюються за одним з п'яти методів.

2. Система нормативно-правового регулювання обліку, аналізу та аудиту запасів представлена шістьма рівнями. Порівняльний аналіз НП(С)БО 9 та МСБО 2, дозволив продемонструвати їх спільні риси в ключових питаннях методології створення облікової інформації про запаси та наявність деяких розбіжностей щодо порядку визнання запасів, їх складу, груп активів на які не поширюється дія стандарту, підходів з приводу оцінки запасів у разі надходження їх на підприємство.

3. Організація обліку запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» визначається Наказом про облікову політику підприємства, де зазначаються основні положення щодо організації обліку запасів. Аналіз запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» проводиться задля визначення наявності у підприємства різних видів матеріальних ресурсів, пошук резервів їх розумного використання, а також зменшення матеріаломісткості продукції. Організація аналізу запасів

ТОВ «Радіо Сатком Груп» включає шість етапів. Аудит запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» проводиться задля висловлення фахівцем з аудиту думки про відповідність фінансової інформації про переміщення та залишки запасів підприємства в усіх істотних аспектах нормативним документам, що регулюють порядок для її підготовки та надання користувачам.

4. Організація документообігу обліку запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» необхідна, щоб забезпечити бухгалтерію підприємства своєчасним отриманням необхідної інформації щодо обліку запасів. Крім того, для впорядкованості руху та вчасного отримання первинних документів для реєстрації у бухгалтерському обліку у ТОВ «Радіо Сатком Груп» створено графік документообігу обліку запасів у вигляді таблиці. Первинні документи з обліку запасів в ТОВ «Радіо Сатком Груп» поділяються на документи з: надходження і оприбуткування запасів; складського обліку і внутрішнього руху запасів; списання запасів на виробничі та адміністративні потреби. Наказом № 266 було скасовано типові форми первинного обліку МШП, сировини і матеріалів, тому ТОВ «Радіо Сатком Груп» взяло за основу анульовані форми та деякі форми первинних документів повністю розробило самостійно.

5. Синтетичний та аналітичний облік запасів підприємства в ТОВ «Радіо Сатком Груп» здійснюється відповідно до Інструкції №291, а саме за 2 класом під назвою «Запаси». Оскільки запаси оцінюються в обліку в залежності від способу їх одержання або передачі, то в обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп» існують свої особливості щодо бухгалтерських проведення стосовно надходження запасів, придбаних за грошові кошти, придбаних підзвітною особою, безоплатно, та реалізації запасів, безоплатної їх передачі, та, крім того, поширену кореспонденцію рахунків з руху запасів.

6. ТОВ «Радіо Сатком Груп» складає скорочену за показниками фінансову звітність у складі Балансу (ф. №1-м) та Звіту про фінансові результати (ф. №2-м), визначені НП(С)БО 25. Крім того, підприємство складає статистичну звітність, а саме: Звіт про експорт-імпорт послуг; Звіт про обсяги реалізованих послуг; Структурне обстеження підприємства; Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємстві. Також підприємство

подає податкову звітність, а саме: Декларацію про податок на прибуток, Декларацію про ПДВ, Податковий розрахунок з ПДФО та ЄСВ тощо.

7. Оцінка наявності та забезпеченості запасами ТОВ «Радіо Сатком Груп» дозволила сформуванню наступний висновок, що підприємство володіє виробничими запасами, готовою продукцією та товарами. Аналіз ефективності використання запасів був проведений за допомогою узагальнюючих показників, та показав, що ТОВ «Радіо Сатком Груп» характеризується високим рівнем матеріальних витрат, що говорить про матеріаломістке виробництво. Аналіз інтенсивності використання запасів підприємства був проведений за допомогою показників оборотності запасів, та показав, що ТОВ «Радіо Сатком Груп» характеризується достатньо ефективним рівнем використанням запасів та вказує на прискорення оборотності запасів.

8. Методика аудиту операцій із запасами ТОВ «Радіо Сатком Груп» складається з шести етапів, де на першому етапі аудитор ознайомлюється з підприємством та його обліком. На другому етапі аудитор перевіряє наявність та стан збереження запасів. Що стосується третього етапу, то аудитор перевіряє господарські операції з запасами. На четвертому етапі аудитор перевіряє форми звітності на предмет достовірності відображення залишків на рахунках. Для проведення п'ятого етапу аудитор збирає всі свої робочі документи та формує аудиторський звіт. На шостому етапі аудитор формує рекомендаційний лист.

9. Першим напрямом удосконалення обліку ТОВ «Радіо Сатком Груп» є підвищення якості інформаційного забезпечення обліку у вигляді повного переходу на електронний документообіг на підприємстві. Наступним напрямом удосконалення в аналізі запасів ТОВ «Радіо Сатком Груп» є прискорення оборотності запасів, яке ми запропонували провести на етапах створення виробничих запасів, незавершеного виробництва та обігу. Крім того, ми запропонували поліпшити використання запасів у ТОВ «Радіо Сатком Груп» за рахунок економії матеріальних ресурсів. Та останнім напрямом удосконалення аудиту запасів ми рекомендуємо створити на підприємстві Внутрішню службу аудиту, яка попередить виникнення значних помилок щодо обліку запасів у фінансовій звітності та полегшить ведення обліку запасів на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альбом бухгалтерських проводок. Основні операції. *Factor Publishing House*. 2019. 103 с. URL: <https://i.factor.ua/ukr/books/330/> (дата звернення:27.09.2022).
2. Бондаренко О. М., Тітаренко А. Д. Економічна сутність та класифікація запасів: обліковий та управлінський аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 63-67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2020_2_12 (дата звернення:05.09.2022)
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-VI. Дата оновлення: 21.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.09.2022).
4. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.09.2022).
5. Коверда А. В., Гайдаєнко М. А. Дослідження сутності запасів, як об'єкту бухгалтерського обліку. *Облік, аналіз і контроль в стратегії розвитку економіки України*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. Вип. 12. Ч. 1. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. С. 76-79.
6. Кодекс про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 №8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.09.2022).
7. Концептуальна основа фінансової звітності: видана РМСБО у вересні 2010 р., переглянута в березні 2020 року. URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення:14.09.2022).
8. Лучко М. Р.; Мельниченко, Т. І. Економічний зміст виробничих запасів підприємства. *Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції: «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»*. 2019. С. 24-26. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37372/1/24.pdf> (дата звернення:06.09.2022).

9. Максименко І. Я., Іванченко А. Г. Особливості визначення та класифікація запасів в процесі управління підприємством. *Zbiór artykułów naukowych recenzowanych. Warszawa, 2019. С. 22-23. URL: http://xn--e1aaajfpcds8ay4h.com.ua/files/91_s.pdf#page=22 (дата звернення:06.09.2022).*

10. Матвієнко Т. І. Показчик основних термінів і понять з навчального курсу «Організація виробництва і стандартизація продукції аквакультури: навч. посіб. Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2020. 40 с.

11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (IAS) 2 «Запаси». URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення:13.09.2022).

12. Міжнародний стандарт контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг 300 «Планування аудиту фінансової звітності». URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення:27.10.2022).

13. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.09.2022).

14. Подолянчук О. А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 5. С. 88-101.*

15. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.09.2022).

16. Порядок визначення розміру збитку від розкрадань, нестач, псування матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 р. № 116. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.09.2022).

17. Порядок проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей: Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України від 31.05.1993 р. №37-20/248/07-104. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.09.2022).

18. Посилкіна О.В., Козирєва О. В., Деренська Я. М. Аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Харків: НФаУ, 2019. 398 с.

19. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.09.2022).

20. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів: Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 16.09.2022).

21. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 13.09.2022).

22. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 13.09.2022).

23. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 14.09.2022).

24. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Доходи»: Наказ Міністерства фінансів України № 290 від 29.11.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 11.10.2022).

25. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 13.09.2022).

26. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України № 39 від 25.02.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 14.10.2022).

27. Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні: Наказ Міністерства транспорту України № 363 від 14.10.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.09.2022).

28. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів: Наказ Міністерства статистики України № 145 від 22.05.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.09.2022).

29. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів: Наказ Міністерства статистики України № 193 від 21.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.09.2022).

30. Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 1-ІКТ (річна) «Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємстві у 2021 році»: Наказ Державної служби статистики України № 224 від 22.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 16.10.2022).

31. Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 9-ЗЕЗ (квартальна) «Звіт про експорт-імпорт послуг»: Наказ Державної служби статистики України № 127 від 22.06.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 16.10.2022).

32. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств: Наказ Міністерства фінансів України № 897 від 20.10.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 17.10.2022).

33. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної: Наказ Міністерства фінансів України № 1307 від 31.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 17.10.2022).

34. Про скасування та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державної служби статистики України, Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України: Наказ Державної служби статистики України від 22.10.2021 № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 29.09.2022).

35. Прохар Н. В., Коломієць Я. І. Виробничі запаси: проблемні аспекти сутності та відображення в обліку. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю*: зб. матер. ІУ Всеукраїнської науково-практичної конференції. Полтава : ПДАА, 2019, С. 293-295.

36. Римар Г. А. Тракткування терміну «виробничі запаси» як облікової категорії: погляди науковців. *Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції: «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»*. 2018. С. 27-29. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33049/1/27.PDF> (дата звернення:06.09.2022).

37. Роз'яснення щодо показників форми державного статистичного спостереження № 2-підприємництво (річна) «Структурне обстеження підприємства»: Державна служба статистики України № 17.4-12/37 від 22.10.2014 р. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/albom/albom_2022/2.03.01/roz_2_pidpr_2021.doc (дата звернення: 16.10.2022).

38. Складання та подання державної статистичної звітності за формою №1-послуги (квартальна). URL: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua/narada/1-POSLYG.pdf> (дата звернення:16.10.2022).

39. Тарасишина С. Економічна сутність виробничих запасів та їх класифікація. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю* :зб. наук. пр. ІХ Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 24 берез. 2021 р.: у 2-х ч. Ч. II. Вінниця: ВРВ ВТЕІ КНТЕУ, 2021. С. 106-112. URL: <http://www.vtei.com.ua/doc/24032021/3/11.pdf> (дата звернення:06.09.2022).

40. ТОВ «Радіо Сатком Груп». Про нас. URL: <https://radiosatcom.net/about> (дата звернення: 05.09.2022).